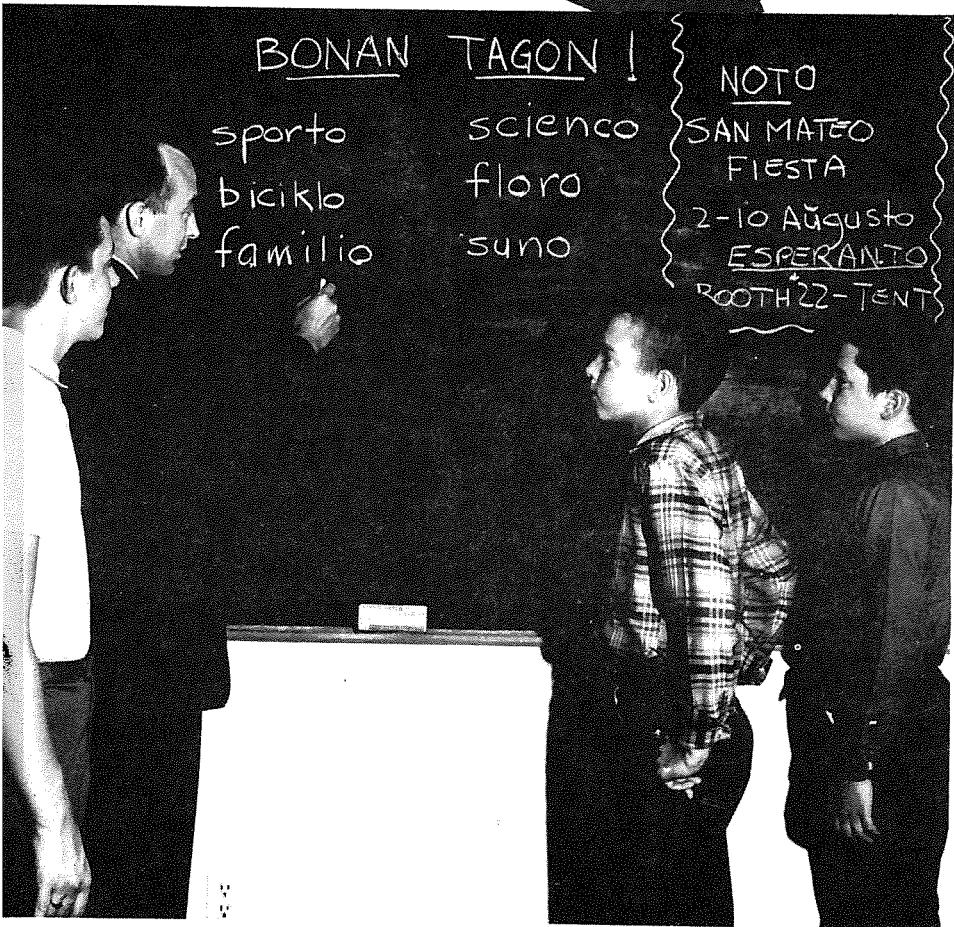

LA NORDAMERIKA

Esperanto- Revuo

Novembro-Decembro 1963

NORDAMERIKA ESPERANTO-REVUO

vol. 11, no. 8

DONALD BROADRIBB, Redaktoro

Eldonata de la Esperanto League for North America, 808 Stewart St., Meadville, Pennsylvania, 16335, landasocio de la Universala Esperanto-Asocio.

Kotizoj: Abono, \$3; donacabono, \$2.75; Membreco (inkl. abonon), \$5; Studenta membreco, \$3; specialaj membreckategorioj: subtenanta, \$10; patrona, \$20; viva, \$100; kombinita membreco por geedzoj, \$7.

Adresoj: Ĉion por la Ligo sendu al la adreso donita supre. Komunikojn por la Revuo, librojn recenzotajn, k.c. sendu al la redaktoro Donald Broadribb, 51 Primrose St., Moonee Ponds, Victoria, Aŭstralio.

Oficistoj de ELNA: Prezidanto, David Richardson, R.F.D., Box 81, Eastsound, Washington, 98245. Viceprezidanto, Francis Helmuth. Sekretario: Conrad Fisher (adreso de ELNA). Kasisto: John Futran, 601 West 164th St., New York 32, New York. **Estrarano:** William Glenny, Thomas Goldman, Dorothy Holland, Frans Jahger, James Lieberman, Paul Nace, Jonathan Pool, Robert Runser, Roan Stone.

Fakoj de ELNA: Informsekcio ĉe Thomas Goldman, 7008 Millwood Rd., Bethesda 14, Maryland. Aŭdvida sekcio ĉe H. K. Ver Ploeg, 1908 E. 8th Ave., Spokane 32, Washington. Libro-servo, ĉe ELNA. Administracio de la Revuo, ĉe Francis Helmuth, 5615 Beaumont Ave., La Jolla (San Diego), California. Membreca kaj organiza komitato ĉe Dorothy Holland, 1976 Greenview Drive, Fayetteville, Arkansas. Financa komitato ĉe Forrest Turner, 215 S. 3rd Ave., Maywood, Illinois.

Anoncoj: korespondanconojn ni presas senpage. Aliaj anoncoj kaj reklamoj: \$10 por plena paĝo, \$6 por $\frac{1}{2}$ p., \$4 por $\frac{1}{4}$ p., \$2.80 por $\frac{1}{8}$ p., 15 cendoj por unukolona linio. Sur la 4a paĝo de la kovrilo, anonco kostas 50% pli.

Nia Kovrilo: Robert Bailey klarigas pri Esperanto al tri junuloj.

Esperanto in Schools

Since the Second World War the teaching of Esperanto has been centered increasingly in the public school systems. A report recently made available covering the school year 1962-1963 indicates to what extent the various countries of the world are introducing Esperanto courses at the school level. In that school year, 563 schools are reported, an increase of over two hundred since the previous report for the 1959-1960 year. The table is as follows:—

Country	No. of Schools	No. of Pupils
Argentina	3	192
Austria	8	141
Australia	3	74
Belgium	5	110
Brazil	6	429
Britain	28	1361
Bulgaria	46	1479
Canada	2	21
Czechoslovakia	4	60
Denmark	17	308
Finland	6	229
France	71	1516
Germany (West)	14	222
Germany (East)	1	19
Greece	11	692
Hungary	39	867
Iceland	1	31
Ireland	23	1089
Japan	26	428
Yugoslavia	139	3021
Netherlands	7	64
New Zealand	3	85
Norway	1	10
Poland	77	3350
Rumania	1	10
Soviet Union	2	25
Spain	6	107
Sweden	2	24
Switzerland	1	10
Uruguay	1	5
S.A.	9	293
countries	563	16,272

Of the students, 45% are boys, 55% are girls.

It is useful to examine, along with the statistics, the legal and social status which Esperanto plays in the various school systems throughout the world. Reports for several of the individual countries yield the following information:—

Argentina: a bill was introduced in Parliament for the compulsory instruction of Esperanto in public schools, but was not passed upon.

Australia: Esperanto is accepted by the educational board of the State of Tasmania as high school diploma credit, and official state examinations in Esperanto are given each year.

Belgium: Esperanto may be chosen as an elective, in the public schools.

Brazil: the national government has made Esperanto an elective in the school system, a decision now being implemented by the various state governments (e.g., Sao Paulo, which has passed a law for the introduction of Esperanto into the high schools).

Britain: the University of Liverpool has a chair of Esperanto, currently filled by Prof. W. E. Collinson.

Bulgaria: the University of Sofia includes a chair of Esperanto.

Denmark: the Esperanto teachers are organizing an Esperanto subsection of the national teachers' association. The Danish Minister of Education addressed the Universala Kongreso de Esperanto, held in Copenhagen, 1962.

Finland: the Summer University of the city of Lappeenranta, which holds seminars for university students and student teachers, includes Esperanto as one of its subjects. A diploma from the University entitles its holder to teach Esperanto in the school system.

Greece: The Ministry of National Education, in a circular to the schools in June, 1962, encouraged Esperanto courses as a part of the regular curriculum. It also expressed the willingness of Greece to sign the International Esperanto Convention (for the simultaneous introduction of Esperanto as a required subject into school systems).

Guatemala: Esperanto may be taught experimentally in the schools, but no details are available.

Hungary: a student petition has resulted in the offering of Esperanto as an elective subject in the faculties of Law, Natural Science, and Philosophy, University of Szeged, 1963-1964.

Netherlands: Esperanto may be taught in the high schools, at the discretion of the principal. The University of Amsterdam includes a chair of Esperanto.

Norway: Esperanto is currently (1963-1964) being taught in two high schools, in Sarpsborg and Oslo, as an experiment under authorization of the Ministry of Education.

Poland: Esperanto was approved as an elective in 1956. It is a compulsory subject in one school, in Sosnowiec, and two schools in Krakow have petitioned the Ministry of Education for compulsory Esperanto courses.

U.S.A.: four of the schools teaching Esperanto are in Northern California (Lewis

School, Santa Rosa; Lakeshore School, Sunnybrae School, Turnbull School, San Mateo), one in Puerto Rico. Details of the school program in the U.S.A. are available from the Chairman of the Sub-Committee for Elementary Schools of E.L.N.A., Catherine Schulze, 410 Darrell Road, Hillsborough, California, 94010.

The "English" Language

(From time to time criticisms of Esperanto appear, written by persons who apparently have never studied it thoroughly, heard it spoken, read a book printed in it, or even obtained a reliable dictionary. They often appear to have leafed briefly through an elementary textbook and superficially examined a few chance texts. We are pleased to present, below, an examination of the English language, carried out with similar scientific research.)

A short time ago a language with the strange name **English**, or **English**, made its appearance.

Its supporters made a most fantastic and incredible assertion, that in some parts of the world (e.g., Britain and North America) there are persons who have gone so far as to learn it, and from time to time even try to make themselves understood by means of this strange code.

After reading through several texts and almost a half hour of study of the textbook **English for Beginners**, I can state without hesitation that not for a moment could a linguist accept the assertions of the so-called Englishmen (pronounced: **uh-mair-e-kanz**).

First, let us examine a typical verb conjugation:

I give	we give
thou givest	you give
he gives	they give

In the plural there is no grammatical change. You cannot hear a verb and understand whether it is of the first or third person without the help of a pronoun. You have to say, "The boys they give".

Here is another arbitrary practice: the same letter, -s, that is supposed to show that a verb is **singular** (he gives) and not **plural** (they give), shows that a noun is **plural** (the boys) and not **singular**! How can the average person be expected to remember to apply this custom? Perhaps a trained linguist can remember it, but what about the average person, who is unaware of the difference between noun and verb?

Continuing with the pronouns: they say "I give him it," but "he gives me it." Undoubtedly the originator of the proposed

language felt compelled, through Latin influence, to introduce an accusative case (though it is doubtful whether anyone would know how to use it), but he does not even understand the difference between the accusative and the dative.

Other absurdities are found in the so-called table of correlatives:

somewhere	anywhere	nowhere
someone	anyone	noone
something	anything	nothing
somehow	anyhow	nohow
		etc.

No doubt it is logical, but not as logic as the human mind. Do the Englishmen always have to carry a chart showing the table, and refer to it every time they want to say a word?

Let us examine some typical examples:

"Peter Piper picked a peck of pickled peppers."

"My granny has dropped her yo-yo on the mashed potatoes."

Monstrosities fill every text, for example the words "pseudoproantidisestablishmentarianistically," "chiaroscuro," "ungetability," and an infinite series of others.

Of course such a "language" (if we call it that), although theoretically possible, cannot be used to translate the masterpieces of world literature.

Imagine trying to put into "English" the works of Voltaire, Goethe, Turgeniev, even the Bible (as some of its obsessing protagonists propose!). Perhaps "English" can be a toy for some slightly demented intellectuals, but if you want a language for North America, it would be more realistic to study languages like Hopi or Chino which have historic traditions and conform to the needs of everyday life. And as a language for Britain, "English" has strong rivals, such as Cornwallish and Manx.

(Tr. from *The British Esperantist*)

ESPERANTO IN NORTHERN CALIFORNIAN ELEMENTARY SCHOOLS

I. Two \$500 Travel Scholarships, open to elementary school teachers in San Mateo and Santa Clara counties. Beginning September, 1963, a teacher-training program will run through May.

A national examining board set up under the Esperanto League for North America will examine applicants for two \$500 scholarships which will cover registration for the international Esperanto Congress at The Hague, Netherlands; the Esperanto Teachers' Conference, the Children's Congress, UNESCO East-West Seminar; one week at Chresillon Castle, France, where eminent Esperantists will lecture; 3-day intensive course in the Cseh Method (most famous of Esperanto courses).

Applicants will be examined for excellence in reading, writing, and speaking the language; for adequate acquaintance with Esperanto literature and authors, a comprehensive knowledge of Esperanto history, familiarity with its neutral and non-neutral organizations, etc.

II. San Mateo City Schools and Turnbull School PTA cosponsor Esperanto Workshop.

Dr. John Andes, Supt., San Mateo City schools, officiated March 16 at a teachers' workshop entitled, "A Good Look at Esperanto."

Reports on Esperanto teaching in their schools were presented by the following:

Lewis School, Santa Rosa. Mrs. Martha Toscano shared her successful experiences in simultaneous learning and teaching of Esperanto to her 4th grade class.

Beginning with some misgivings on this procedure, this is what she found:

While children resent being told to look something when the teacher knows the answer, the children enjoyed doing it when they were all learning together.

Children who pronounced poorly in reading English, began to improve enough for her children to notice it after working in Esperanto which leaves no place for lazy tongues.

The children enjoyed wordbuilding and used new affixes in every conceivable manner.

Because of the regular word endings in

Esperanto, the children began to be aware of the grammatical functions of the various parts of speech and to understand such things as the accusative.

Scholarship of the class generally, and of the poor students very noticeably, improved.

Mrs. Toscano will gladly explain these and many more results in fuller detail.

Sunnybrae School, San Mateo. Miss Lavina Parsons, who based her Master's thesis (San Francisco State College) on an Esperanto curriculum for elementary schools, began at the end of January simultaneously teaching Miss Margaret Collin and her 5th grade class. It is too soon to report on results here but the class received much stimulus from a program by a couple from the Netherlands and a young man from Portland State College, a representative of the National Esperanto Youth. (The curriculum has been published. See the *Esperanto Review*, May 1963, p. 60, for a review.)

Dr. Edwin Feldman, Principal, described practical results of his last year's class at Lawrence School, exhibiting some of the more than 100 letters, books, etc., received from all over the world, illustrating that Esperanto is most practical as a means of meeting others half way.

McKinley Union School, Arcata. Mrs. Mary Murray now offers Esperanto instruction each day to her 4th grade class in response to parent interest.*

Turnbull School, San Mateo. Philip Vandor, Principal, has been teaching a group of 4th, 5th, and 6th graders twice a week since late October. This class has made the most progress, has begun corresponding with children in various lands and is beginning to write articles for a children's Esperanto magazine published in Switzerland.

Administrative Implementation. Mr. Vandor has made a comprehensive report on unit costs per child and teacher.

Demonstrations of teaching techniques were provided by the Turnbull and Sunnybrae classes.

Mrs. Martha Walker, Napa, presented a puppet show in Esperanto, based on a Japanese fairy tale.

III. Alpha Mu Gamma National Collegiate Foreign Language Honor Society convened at Los Angeles City College, March

23. The theme was "International Communication."

Joseph Scherer (U.S. member of the International Academy of Esperanto) and Mrs. Catherine Schulze (member of the Executive Board, Esperanto League for North America) gave an hour's presentation to teachers and student teachers. Demonstrations of Spanish and French teaching technics shared the other hour of the program.

Submitted by
Mrs. WILLIAM SCHULZE,
Corresponding Sec.,
Peninsula Esperanto League,
410 Darrell Road,
Hillsborough, California.
April, 1963.

*She has since retired.

Turnbull-Lernejo

Nia Esperanto klaso studas la librojn, "Esperanto Por Infanoj" kaj "Junul-Kurso". Ciu tiuj libroj estas helpmaj al ni ĉar ili instruas al ni novajn vortojn, helpas al ni kompreni ilin, laŭ bildo kaj instruas al ni kiel legi kaj paroli lerte. Ni legas kune ĉiu-Marde kaj Jaûde ĝe nia Esperanto-klaso kaj ni respondas al la demandoj hejme kaj ankaŭ ĝe lernejo. Nia instruisto, Sinjoro Vandor, instruas al ni novajn vortojn kaj helpas nin lerni la malfacilajn vortojn. Jonjo Hiraki en la sesa grado ĝe nia lernejo estas tre bona pri Esperanto kaj ŝi korektas niajn hejmtaskojn.

La klaso konsistas el knaboj kaj knabinoj de la kvara, kvina, kaj sesa gradoj. Multaj knaboj kaj knabinoj havas pošt-kartojn el aliaj landoj. Finnlando, Svedujo, Japanjo, Koreujo, Hispanujo, Filipinoj, Danujo, Ĉinujo aŭ Hinduo!

Sinjorino Schulze, alia Esperanto-instruanto, venis vizitadi kaj instruas al ni novajn vortojn, manierojn, ludojn, kaj kiel proponi kandon al alia persono. Si instruas al ni kartojn ankaŭ.

Kun la helpo de Sinjoro Vandor kaj Sinjorino Schulze ni povas legi facile mallongan gazeton.

En Turnbull Lernejo belan statuon faris niaj ses-a-grado - geknaboj lasta jare. Tiu statuo estas farita el poluritaj kolonitaj kaheloj kaj rokoj. La statuo estas alta kaj ĝi havas tri figurojn sur si. La kialo por

krei tiun neordinaran statuon estis penso pri simpla frazo, "Paco kaj Bona Volo". La tri figuroj turnas sin al siaj originaj patrelandoj: Kaŭkaza knabo turnas sin nordorienten trans la Amerika kontinento al Eŭropo; Negra knabo turnas sin sudorienten al Sud-Ameriko kaj Afriko; la tria figuro estas Orienta knabino, kiu rigardas okcidenten al Azio. Tiu statuo signifas amikecon, ĉirkaŭ la mondo. Ĝi staras en nia ĝardeno antaŭ la lernejo. Ĝi estas tre, tre kolorplena mozaika statuo.

Ĉi jare duplikatan statuon ni konstruis kaj donacis al la urbo-domo de nia urbo San Mateo.

Geknaboj surmetis fremdajn kostumojn kaj prezentis ĝin al la urbo. La urbestro Sinjoro Roy Archibald, akceptis la duplikatan statuon por la urbo. Ĝi estas la tia unua fojo laŭ historia scio ke urbo akceptis por konstanta eksposicijo la art-laboron de geknaboj. Post la dediĉo la geknaboj kantis kelkajn kantojn. Estas interese vidi verdan stelon je la supro de la statuo. Ni estas en televido kaj en la jurnaloj. La nomo de la statuo estas "Infanoj de Nia Mondo". La geknaboj de Turnbull Lernejo dediĉis ĝin honore al Sinjoro William F. Turnbull. Sinjoro Turnbull lasis al nia lernejo mondon por uzo kiel subvencio, donata ĉiujare al plej supera lernanto en la sesa grado. Ĝe Turnbull estas fiera pri nia lernejo. estas la sola lernejo en nia urbo (kaj mondo?) kiu havas subvencion kaj donas statuon al urbdomo.

DORIS NISHIMOTO
San Mateo, California
10-jara.

PRELIMINARY ESPERANTO EXAMINATION NOW AVAILABLE

A diploma will be awarded to every Esperantist who passes the preliminary examination now being offered by E.L.N. The test is designed for anyone who has completed a beginners' course or an introductory textbook.

If you wish to take such an examination send \$1.00 to the address below, together with the name and address of a teacher who is willing to administer the test. Send to:

Ges-roj ROY HOLLAND,
1976 Greenview Drive,
Fayetteville 1, Arkansas, 72701.

The Language Problem in International Relations

A lecture delivered at the First International Conference on the Language Problem in Science and Learning (Copenhagen, August, 1962).

. A concise historical survey

It is scarcely necessary to recall the story of the Tower of Babel, which bears witness that even in the far-off times of antiquity, language diversity was regarded as a major evil, or even as a punishment. Indeed, throughout the history of mankind, from the moment when two tribes of different languages came into any kind of contact with each other, language difficulties must have been felt as an obstacle to mutual relations.

Leaving aside the primitive form of intercourse by gesture—and in our day too, highly-civilized and cultured though it is, even the most educated often find it necessary in foreign language surroundings to use gesture to communicate their most basic needs, from hunger and thirst to fatigue—leaving this aside, the problem has for centuries been solved, partly at least, by other methods. In various periods of history, under the influence of contemporary political and cultural factors, first one language, then another was imposed as lingua franca and used, frequently through long periods and over vast territories, as a means of communication between speakers of different languages, dialects and local accents.

The Chinese literary language, for example, has for centuries played a role of its own, and is doing so increasingly; it evolved on the basis of the dialect of Peking and is being intensively developed today. Over the territory of this immense country, there existed and still exist, side by side, numerous languages or dialects, varying greatly from one to another, and differing from the official language not only phonetically, but also in vocabulary and sometimes even in grammar. The Chinese orthography, known from the 15th century B.C. and later taken to Japan, Korea and Vietnam, was in its time a powerful link and carrier of Chinese culture, and a means of

communication over and above all regional and local linguistic variation.

A similar role was fulfilled by the Greek "koine", which resulted from a mixture of Greek dialects, based mainly on Attic and Ionic. Alexander the Great introduced this new common language into the lands conquered by his army (334-324 B.C.). It became the official language of a number of kingdoms in the Hellenistic period, and was used for several centuries as a common language alongside numerous regional and local dialects from the Adriatic far into Asia, from North Africa to the coastal regions of what is now the Black Sea. Later, mediaeval Greek was for some further centuries the official common language of Byzantium.

A still more outstanding position in this respect was held by Latin. Originally the language of Latium, or more precisely of the patricians in the city of Rome itself, it was continually enriched by the resources of the languages which it superseded. From Rome it spread first to neighboring territories, then overcame the other languages of Italy, and finally, through the Roman legions, was imposed on the greater part of the Western world of that time. Innumerable languages and dialects were in use over this vast, uninterrupted area of the earth's surface, but superimposed on them all was the official language Latin, the language of culture, of commerce and of intertribal relations within the Empire.

When in the 5th century the Western Empire fell to the victorious onslaughts of the barbarians, the function of Latin as the official language of government came to an end; nevertheless the language did not disappear. In the form of Mediaeval Latin it continued in use as the language of the privileged classes. For some further centuries it was the language of the nobility, the church, learning and culture in general.

Other languages too, in one historical period or another, had identical or closely similar functions: Arabic during the flowering of Arab culture in the Middle Ages, and today in the form of the literary language,

as a cultural and political tie between peoples speaking the various Arab dialects; **Turkish**, which, following the military conquests of the Porte, penetrated at one time far into Europe and left many marks, particularly on the languages of the Balkan Peninsula; **Spanish, Portuguese, English and French** in periods of colonial and other conquests, with the result that today they are the official languages of a number of independent states; **Russian** not only under the Czars, but also in the Soviet Union, as the common language over all other national languages and dialects; **German, Italian, Dutch** and other literary languages in other regions.

In all these cases the languages concerned were and still are those backed by a definite political power, based most frequently on crude military strength, but generally linked in addition to a dynamic economy and cultural values. The fact that languages of the most diverse families have continually, throughout history, acquired and lost this privileged position, shows clearly that their internal structure has in itself no decisive significance in this process. In principle, any language could fill this role, or be relatively quickly adapted to fill it, as is proved furthermore by the present development of common literary languages in the new states of Asia and Africa. It seems relevant to point out that generally speaking, the official state languages were and are used chiefly within their respective territories, and to a considerably smaller extent, even in the case of the so-called major languages, outside those limits—and then mainly in the sphere of their economic, cultural and political influence. This is not to belittle their importance. On the contrary, from a purely cultural and communicational viewpoint, common languages were exceedingly important and profitable, and still remain so; but only within the limits of certain regions of the world. It may even be said that in the past, when international relations on a worldwide scale were altogether lacking, or later, when they were just coming into existence, these languages satisfied the contemporary needs of communication. The situation becomes quite different in the more recent period following the disappearance of Latin. The language problem is becoming extremely grave in the period of history through which we are living.

From the point of view of international relations in Europe, Latin in its time had especial significance. As Satow rightly

points out, it was the only language used in written form, at least in Central and Western Europe. Latin was used for international relations not only in writing, but also in speech. Only by the Reformation and by the appearance of large national states, was Latin gradually ousted from the field of international relations. It was replaced first by French, later by other languages too. It is interesting that even in the 15th century Henry VI of England wrote to Charles VII of France in French and that this language was generally used in both the written and the spoken form for intercourse between the two countries, but in the 16th century, on the insistence of England, Latin began to be used once more.

At the beginning of the 16th century agreements drawn up in English, German or Italian were in fact of a domestic character. German was used among the German princes; English in relations between England and Scotland; Italian among the republics of the peninsula. For negotiation and agreements which were international in the true sense of the word, only two languages were generally employed: Latin and French. At the end of the 16th century the French king used only French in his relations with foreign powers, with the exception of the king of Poland, to whom he still wrote in Latin. In the 17th century Latin still held a unique position, but the competition of French and later of English and other languages was making itself felt with increasing strength.

In 1800 the Court of St. James introduced the practice of conducting relations with diplomats accredited to it in English instead of French, which had previously been used widely for that purpose. Later this practice became more general, and the British Government used English more and more extensively in its communications with other governments. In 1831 the British ambassador in Prussia received instructions to use only English. Later, in 1851, Lord Palmerston instructed British representatives to use only English, and declared that in the opinion of the British Government every state had the right to use its own language in official communications, because precise meanings could be better expressed in the native language. He opposed the practice of adding translations, because they led to the treatment of the translation original, instead of the English version.

An important factor in strengthening the position of English was the growth

influence of the USA. As the latter became increasingly a world power, so its pressure for the use of English grew in significance. On the occasion of the meeting of the Arbitration Tribunal in Paris to pass judgment on the disagreement between Britain and the USA over some questions of jurisdiction in the Sea of Behring, it was decided that the whole of the proceedings should be conducted in English. Ribot, the French Foreign Minister at the time, expressed to Wignaud, the American chargé-d'affaires, his surprise at this decision. Harrison, at that time President of the USA, after receiving the report of the American representative, pressed vigorously for the use of English. He conceded only that the two members of the Arbitration Tribunal—Italy and Sweden—might give their decisions in their respective languages.

The battle of each power to acquire for its language the best possible position in international relations began to spread. Under Bismarck the slogan was: "*Der deutsche Kaiser darf nur deutsch schreiben*" (The German Kaiser shall write only German). The principle was accepted that official relations with accredited diplomats in Berlin should be conducted in the national language of the country. Accordingly, the Minister Bernstorff wrote to all the ambassadors in German and in a short time received replies from each in his respective language: Russian, Swedish, Spanish, etc... The project did not succeed at that time. Conditions for it were not yet ripe.

As may be seen, generally speaking, French retained its position, with sporadic exceptions, until the First World War. At the end of the war, English became a growing challenge to French. In Versailles (1919), English and French were used on equal terms. The Covenant of the League of Nations was therefore written in these two languages. The use of the word "official" however, was avoided. According to the Rules of the 30th of November, 1919, the League of Nations had no "official" languages, but used "the two usual languages": French and English. Moreover, the Rules provided that each state should have the right to use its own language, on condition that it should itself take responsibility for translation into one of the "usual languages."

By this development, the privileged position of French as more or less the only language for international relations was dealt a severe blow. But the door was also opened to further struggles for the official

recognition of other languages. All the major countries—and also the less important—began to use their own languages in international relations whenever the occasion arose. Louder and louder demands were heard for the recognition of more languages, and equally loud demands for equal status. The political advantages conferred by the use of the native language in international relations were often masked by pretexts concerning purely linguistic qualities. Again in 1933, in the world-famous publication "Dictionnaire Diplomatique", it was stated that:

"The special character of our language will always ensure for it the favour of the diplomats, and we will not be the only ones to regret that it no longer enjoys the universality which Louis XIV and Voltaire were able to give it. A single language in the service of international politics was an intellectual link between the nations. These have too great a tendency towards isolation, and to force them to make use of interpreters in order to define the sense of their conversations is to sow the seeds of future misunderstandings among them."

On the other hand, the Russians naturally extol the qualities of their language:

"It must be emphasized", wrote Kozhevnikov, "that, as is well known, the language of the great Russian people, far from lagging behind other languages in richness, surpasses many of them, as M. V. Lomonosov has rightly remarked. The Russian language is today officially recognized as an international language."

The matter was presented far more objectively by E. Satow in the first edition of his book in the year 1917:

"It is obvious that while a man speaking or writing in his own language is able to say whatever he wishes, on the other hand, when employing a foreign tongue, he can only say what he is enabled to express by the knowledge which he happens to possess of that particular language."

In short, the general situation between the two wars may be characterized as follows: the victory of English and French in relations between states and especially within the League of Nations; collective multilateral international treaties in the two languages; bilateral international treaties in the languages of the contracting parties; establishment and further development of

common literary national languages, many of which are used also in the international field, especially in the spheres of commerce and culture; intensification of the struggle to acquire a privileged position in international relations for other languages also.

II. The present situation

As might be expected, after the Second World War, other major states demanded official status for their respective languages. The result was that unlike the League of Nations which had two official languages under the dissembling name "usual languages", the Charter of the United Nations was drawn up in five languages, all of equal validity: Chinese, French, Russian, English and Spanish. The text of Art. III of the Charter runs:

"This Charter, of which the Chinese, French, Russian, English and Spanish texts are equally authentic, shall remain deposited in the archives of the United States of America."

In every organ of the United Nations, except the International Court of Justice in the Hague, the above five languages are official.

In the Paris Peace Conference of 1946, the official languages were Russian, English and French. Thus, one more language had been added in comparison with Versailles in 1919, and two more in comparison with the Congress of Vienna in 1815.

In other international organizations affiliated to the United Nations, the number of official languages varies. For example, the official languages of the International Court of Justice in the Hague, which is an organ of the United Nations, are English and French. The parties concerned can use either official language, as they think fit, or can agree to use only one of the two official languages for the whole of the proceedings before the Court. In accordance with Art. 39/III of the Statutes of the Court, the Court may authorize the use of any other language at the request of any party, but in that case the party in question must be responsible for translation into one of the official languages. Generally the languages which are accepted as official have equal status, and the texts are equally authentic. However, in the case of Court judgments, on account of the extreme delicacy of the subject-matter and the necessity of avoiding misunderstandings over interpretation, the Court will decide, whenever its judgment is given in both English and French,

which of the two versions shall be considered as authentic.

Another organization, especially important with respect to international co-operation in the fields of education, science and culture, namely UNESCO, has two official languages: French and English. However by Art. 54 of the Rules of Procedure, the official languages of the General Conference of this organization are Arabic, Chinese English, French, Italian, Russian and Spanish. Furthermore, the General Conference can also recognize any other language as official at the request of any of the organization's Member States; but no state may demand recognition for more than one language. Publications of UNESCO appear in various languages. For example, the review "UNESCO Courier" is at present published in English, French, Spanish, Russian, German, Arabic and Japanese.

The U.N. Food and Agriculture Organization (FAO) has three official languages English, French and Spanish. In the World Health Organization the official languages are Chinese, English, French, Russian and Spanish. The same five languages are official in the International Telecommunication Union (ITU). In the International Labour Organization (ILO), the languages in use for various publications are English, French, Spanish, Arabic, Dutch, German, Hindi, Japanese, Norwegian and Urdu.

The official languages of the various organizations of the European Community are French, German, Italian and Dutch. These languages are official in, for example, the European Coal and Steel Community and the European Economic Community and the European Court of Justice. Other languages are official in other governmental and non-governmental international organizations. On the basis of information provided in the Yearbook of International Organizations, 1960/61 edition, E. S. T. has carried out a statistical survey of the number of languages used in all governmental and non-governmental international organizations. The survey, published in *International Associations*, shows that of 1206 international organizations, governmental and non-governmental, only 381 have a single official language, 346 have two official languages, 248 use three, 147 use four, 58 use five, 15 recognize six, and 10 organizations have seven or more official languages. Among the organizations which have only one official language should be noted the 24 international organizations

which the only official language is the International Language Esperanto.

Another statistical study, carried out gain on the basis of the information in the Yearbook already mentioned, gives a conceptus of the languages used as official in different organizations. In the family of the United Nations, English is official in 18 organizations, French in 15, Spanish in 13, Russian in 7, and other languages in 4. In the organizations of the European Community, English is official in none, whereas French, German, Italian and Dutch are official in 7 organizations. In sum, that is to say in all governmental and non-governmental organizations, English is official in 43, French in 920, German in 399, Spanish in 253, Italian in 110, Russian in 41, Dutch in 43, Portuguese in 42, and other languages in 358. These other languages include Arabic, Chinese, Danish, Esperanto, Hebrew, Japanese, Latin, Hungarian, Norwegian, Polish, Serbo-Croat and Slovenian.

Both studies, however, though undoubtedly of great interest, fail to reveal the actual importance of individual languages in use internationally. Although Russian, for instance, is used officially in only 41 organizations, in comparison with the 43 organizations which have also recognized Dutch, Russian has undoubtedly greater significance in international relations today than has Dutch. The same holds good for some other languages also, for instance Chinese, which is not even individually mentioned, but classified with "other languages".

The information given makes it more than clear that the number of languages used in international relations, far from decreasing, as uninformed persons often suppose, is multiplying from year to year and creating endless complications. The problem appears especially in the largest international organizations. The granting of official status to several languages has used so many difficulties of all kinds that they are seriously threatening efficiency. It has been impossible to reduce the number of official languages, as each jealously guarded the position it had attained. Therefore a solution was found — or was thought to be found — in the introduction of a smaller number of so-called working languages. For example, in the General Assembly of the United Nations, English, French and Spanish are accepted as "working languages" in the plenary meetings and various committees and sub-committees. Decrees can be delivered in any of the U.N.

official languages, and must be translated into the three working languages. A speech delivered in one of the working languages must be translated into the other two.

The General Conference of UNESCO at first introduced only French and English as working languages. Later, under pressure from the Spanish-speaking nations, Spanish, too, had to be accepted as a working language. When the Soviet Union became a member of UNESCO, it demanded, quite naturally, that Russian should become a working language also. The result is that today UNESCO formally acknowledges two official languages, but its General Conference has recognized 8 languages as official (and can grant this status to more), while the working languages are English, French, Russian and Spanish. The question does not end here, however. If the General Conference is held in a country whose national language is not one of the working languages of the Conference, the Executive Committee may make special arrangements for the use of the language of the country in question during that Conference. In practice this means that there will in that case be five working languages.

I need say no more. The introduction of "working languages" has not solved the problem. In some sense it has even added complications. Through it the battle between languages, far from ceasing, has even been extended. It has remained fierce in the field of "official languages", and is now spreading to that of "working languages" also.

III. Various aspects of the problem

This entire language problem in contemporary international relations is extremely complex and gives rise to manifold complications. It has several aspects, the most important being the technical and linguistic, the social, the psychological, the political, and the economic aspects.

(1) **Technical and linguistic aspect.** From a purely linguistic point of view, the problem has many facets, all reflecting the same basic difficulty, namely the difficulty of acquiring full mastery of any national language. Arthur Woodburn, M.P., recently suggested the establishment of a Common European Language, with a vocabulary consisting as far as possible of the words which are already international. In effect he was putting forward proposals for the creation of something which essentially exists al-

ready, in the shape of the International Language Esperanto. Mr. Woodburn put forward his suggestions in the form of a Private Member's Bill which he laid before the British House of Commons on February 28th, 1962. In his speech he emphasized the great difficulty of learning English. Spoken English — he said — consists of 40 different sounds, but there are more than 2,000 different ways of spelling them. That is nearly as complicated a setup as the Chinese writing system, which consists of 50,000 signs, of which about 4,000 are commonly used nowadays. Things were no better in the case of Russian, with its many cases and declensions, or French, with all the various possible endings of its verb conjugations, or indeed any national language! The fact that throughout the world it is necessary to spend many years at school studying one's own native language shows clearly how difficult the national languages are. The result is that a relatively minute number of people acquire satisfactory command of foreign languages.

When an organization has several official languages, their structural differences often give rise to difficulties in rendering an original accurately in translation. Mis-translation and misunderstandings often occur, although the principal organizations are in a position to call upon first-class translators and interpreters. This is not the place to give examples. It will perhaps suffice to mention that even the name of the most important organization in the world today is not the same in Russian as in English and French. In the English and French, authoritative texts, it is called the 'United Nations'; in the equally authoritative Russian text it is the 'Organization of United Nations'. If that is what has happened in the most important contemporary document in the world, under conditions which allowed the translators to consider at length the expression to be translated, it is easy to imagine the errors which can occur when it is a matter of hurried translation from one language to another during international conferences. If it is a question of consecutive translation, and if the interpreter is given the text of the speech beforehand, the translation is usually satisfactory. That, for example, is the customary arrangement at the International Court of Justice. On the other hand, if it is a question of simultaneous interpretation, mistakes are manifold and usually have to be corrected later in the written version. The problem becomes more acute if the speaker does not have a proper knowledge

of the official language in which he has to speak. The writer of this report, who has had the opportunity of personal participation in several international conferences has been able — by listening to a speech in one language and at the same time, by headphones, to its interpretation in another language — to observe how the interpreter often finds themselves in great difficulties for the simple reason that it is not possible to understand the speaker concerned because the latter has insufficient knowledge of the language he is using. There have even been occasions when the interpreter has concluded by saying, "That was the speech of the delegate from —, if the interpreter has understood him correctly." Other difficulties spring from the fact that the apparatus used is subject to frequent technical failures so that the proceedings have to be suspended until the fault can be located and repaired. The grotesque picture of dignified delegates with troublesome and uncomfortable headphones on their ears become almost tragic when one sees the anger in their faces consequent upon their hearing in the headphones not the language they want, but random noises or nothing at all.

A further difficulty is that of finding competent interpreters, particularly when it is a question of specialized subjects. The more technical the content of a speech or a written text is, the more thorough must the interpreter and translator know the two languages to be able to reproduce the author's intentions accurately and easily in the translation. Often it is necessary to make a special study of a subject in order to be able to do such work satisfactorily. According to an article recently published in a Dutch newspaper, the Interpreters' Department of the European Organizations in Brussels cannot recruit many interpreters for Dutch as are needed in spite of high salaries (1800 to 22 guilders a month — about £2,160 — £2,6 p.a.). This is presumably because of the very high qualifications demanded. According to Mrs. Renée Van Hoof, head of the Interpreters' Department, a good interpreter must not only know at least two languages perfectly, but must also be a university graduate. The ideal, in her view, is a combination of law and economics, with a fine course at the Sorbonne in Paris or at the Interpreters' School (Ecole d' INTERPRETES) in Geneva.

Documents, which must of course be published in the official languages, can cause further difficulties — even purely techni-

mix-ups in distribution. To eliminate this last possibility, it is now proposed that different colours should be used for the various different languages. It is suggested that red should always be used for English, blue for French, yellow for Spanish, buff for Russian, grey for German, green for Italian, orange for Dutch. Chinese needs no special colour, since it can be recognised by its distinctive script. White would be reserved for languages to which no special colour has been allocated. All documents in a given language would have to be printed on paper of the appropriate colour and would thus be made easily identifiable. The same colours would be worn as badges by delegates and interpreters to indicate the languages they speak.

(2) **Social aspect.** The social aspect is essentially this, that the number of international contacts, official and unofficial, between governments and between private organizations and individuals, has risen considerably. At the present time, in fact, international relations are no longer the monopoly of a handful of privileged persons, but a right enjoyed by the masses. Prior to the year 1860 there existed a total of one intergovernmental organization and even non-governmental organizations. Today the number of operative intergovernmental organizations is 154, and of non-governmental organizations 1255, making a total of 1409. There has been a corresponding rise in the number of conferences and other major meetings of international organizations. More than 500 of them hold annual congresses; almost 300 meet every other year; rather more than 200 every third year; others hold conferences every fourth, fifth or sixth year. If one is to take "international relations" in its widest sense, one must add to the total of participants in all these congresses and conferences those millions of people who travel to other countries on business or as tourists who have international contacts. Never previously have the masses had such wide opportunities for participation in international relations, and never previously have there existed so many linguistic barriers obstructing the road to direct personal exchanges.

Within the field of strictly official relations, the restricted number of official languages creates a further difficulty. Only those countries whose languages are official can choose as representatives their most learned and competent specialists. The remaining countries must select not the best

candidates for the job, but those who have at least a reasonable knowledge of the relevant official languages. Of necessity this implies a reduction in the intellectual level.

(3) **Psychological aspect.** There is nobody who does not feel slightly uneasy speaking or writing a foreign language. The more educated he is, the more language-conscious he becomes. Only the most primitive express themselves freely, because they are entirely unaware of the mistakes they make when speaking a foreign language. Educated people are well aware that when expressing themselves in a foreign language they run the continual risk not only of saying something they do not really mean, but also of making fatal mistakes which—even if their interlocutors realize that they are mere mistakes—may easily render their case ridiculous and so utterly destroy it. Precisely because of this language-consciousness they usually have a strong sense of inferiority, which in turn increases their apprehension and gives rise to further quite superfluous mistakes which would never have been made were their minds not subject to this complex. It frequently occurs during international congresses that one delegate or another would like to say something, but is led by his insufficient knowledge of the language to give way and remain silent instead. It often happens that delegates whose native languages are not official take the floor and in a voice trembling with apprehension rush through a speech written out beforehand, after which exertion they take their seats again, in relief, and make no further contribution to the proceedings. Observing the speeches during any international congress is enough to show that the speeches of those representatives whose languages are official are much longer and more cogently argued than those of the delegates whose languages are not official. In the debates, too, by far the most frequent and the most effective contributions come from those whose native languages are official. This fact not only reduces still further the intellectual level, but also gives an overwhelming advantage to the ideas and views of the participants who have full command of the official languages.

(4) **Political aspect.** The whole struggle over languages reveals the political importance of the matter. A nation whose language is official enjoys considerable advantages over the nations whose languages are not official. All the great nations insist on the use of their respective languages.

As is shown by the whole development in this sphere from the middle of the eighteenth century till today, an ever-increasing number of languages attain official status. This process cannot be stopped. Equality in national sovereignty requires equality between languages. It can be achieved in two ways: either all languages should in fact enjoy the same official status, or one single neutral language should be accepted for all international relations, as suggested by the British Government as early as the middle of the eighteenth century. In the case of the International Court of Justice at The Hague, the use of only two official languages is at variance with the principle of complete equality, a basic principle of international justice. A barrister pleading in his own national language before the Court is obviously in a much stronger position than his colleague who is forced to plead in a foreign language, even if he has studied that language for many years.

Besides, while the comparatively widespread use of any particular national language in international relations gives definite advantages to the country concerned, it must nevertheless not be forgotten that this presents manifold disadvantages and dangers from another aspect, ranging from simple corruption of the language to intellectual isolation. The more widely any national language is used internationally, the more strongly it is exposed to foreign influence, and the more irrevocably the people of the country concerned lose their control over its development. Even if some national language were sometime actually to become the second language for all peoples and the only language for international relations, it is clear that then that language would cease to be the exclusive intellectual possession of the people of the country concerned. In the last resort this would deprive them of their own language.

Further, the increasing use of any national language in international relations entails greater reluctance on the part of the people of the country whose language is concerned to learn foreign national languages. The result is ever-increasing intellectual isolation. To remain within the field of science and learning, it can easily be seen that works written in the so-called "major" languages are — at least in some degree — accessible to scholars and scientists of other nations, while works written in languages of less international importance — or even of comparatively great

importance — remain almost entirely unknown to the scholars and scientists of any nation which enjoys a favoured position for its language. Today, when science and learning are becoming more and more universal and interdependent in the true sense of the word, this state of affairs entails serious risks for precisely those people whose languages are used comparatively widely throughout the world. In this way the privileged position enjoyed by some national languages in international relation has to be balanced by such a large number of disadvantages and dangers that the advantages scarcely outweigh them.

(5) **Economic aspect.** No-one really knows how much the diversity of language costs mankind. The budgets of international organizations are not wholly explicit in this respect; and even if they were, such data would include only a tiny fraction of the total cost. According to one UNESCO report, the number of pages translated in 1954 and 1955 was 79,582. According to other data in the possession of the Research and Documentation Centre, the average number of pages translated each year in the United Nations is in excess of 270,000. The same set of data gives the following figures for translation officials in the Language Section of the U.N.: 40 for English, 82 for French, 68 for Spanish, 49 for Russian, 6 for Chinese and 10 for Arabic. Because the number of Arabic-speaking delegates certain important documents — not exceeding 4,000 pages of English text annually — are published in Arabic too. The number of interpreters is about 70, and some of them are employed for more than one language. They cannot be grouped by language like the translators.

It must be pointed out that the number of interpreters or translators necessarily grows in geometrical progression in accordance with the formula $x = n(n-1)$, where "n" is the number of languages used. This means that for two languages it is necessary to have two interpreters, so that they can alternate and so that each can translate into the language he can speak better; for three languages, six interpreters are necessary, for four languages 12 interpreters, for five languages 20, and so on. This naturally means that the cost increases in accordance with the same formula.

For UNESCO, the interpreting costs with two interpreters, are 50 dollars a day with six interpreters, 150 dollars a day, a so on. According to the 1956 report p

viously mentioned, internal translation costs in 1954 and 1955 totalled \$196,196 for English, \$344,101 for French, \$192,443 for Spanish, \$41,226 for Russian, and \$51,948 for Arabic — making altogether \$825,954. It must be pointed out that the figures for Russian were low at that time, because only a limited number of pages were translated into that language. Besides, the report quite correctly points out that there ought to be included in the cost of multilingualism certain other expenses not directly associated with translation or interpretation. For example, the expenses of the Distribution Section would be about 25 per cent lower if the number of copies of documents distributed remained constant but they were all in the same language. The proposed UNESCO budget for the years 1963/64 provides for an increase in expenditure on the Documents and Publications Service of 15 per cent, that is from \$3,107,422 in 1962/63 to \$3,568,209. With certain reservations it may be stated that these expenses in general correspond to the expenses of translation and interpretation and associated expenses. The use of Arabic, which is an official but not a working language, will cost UNESCO \$25,000.

In 1957 the United Nations Languages and Meetings Service spent \$4,250,300 on personnel expenses alone. To this expenditure must be added the material costs for the publication of documents. These figures do not include the European Office in Geneva, in which nine interpreters, 54 translators and 107 secretaries are employed in the language services. Other U.N. offices also have sections concerned with interpretation and translation.

Another U.N. report, dated 1957, provides information on the cost of publishing the Human Rights Yearbook in Chinese, Russian and Spanish. According to this report, the cost of translation, checking and typesetting the 500-page book would amount to \$5,000, and the cost of printing to \$21,700 — a total of \$76,700. In view of this enormous cost, it was proposed that the Yearbook should not be published in the languages concerned.

In 1958 there took place in London a conference on Technical Translation, which dealt among other things with the question of expense. F. Liebesny in his contribution, which was concerned with the economic side of translation, gave a detailed examination of the cost of technical translation. In the course of his concluding remarks he underlines the fact that several thousand million

words are translated every year throughout the world. His own company translates about 200,000 words a year. If one multiplies that figure by fifty, to account for the other large commercial organizations, one reaches a figure of approximately ten million words for the commercial world alone, merely in Great Britain. The cost of this kind of translation varies considerably, but will be of the order of £3 to £6 per thousand words.

These few figures give only a pale glimpse of the economic burden imposed by multilingualism. If one takes into consideration the large number of international organizations, all the international congresses and conferences, all the international contacts in industry, commerce and tourism, together with the loss of time entailed, particularly in the case of consecutive translation, the cost of language learning and all other expenses linked directly or indirectly with multilingualism, it is no exaggeration to say that the cost amounts to some hundreds of millions of dollars a year.

In spite of this minor army of translators and interpreters, in spite of the improvements in the technical apparatus and equipment, and in spite of the vast sums spent every year on translation and interpretation, the problem is in no way solved. All these resources are mere palliatives, only infinitesimally effective and that in the short run only. The fact remains that even the world's leading statesmen cannot contact one another directly. Personal relationships are conspicuously lacking at international congresses and conferences. Outstanding intellects and famous scientists are reduced to embarrassment and put in impossible situations as regards foreign languages. Misunderstandings abound on all levels. The broad masses, the millions who go on visits to other countries, remain for the most deaf and dumb because of language barriers. At best, as has been rightly pointed out by a well-known French philosopher, the conversation finishes at precisely the point where it ought to begin.

Is there any solution to this regrettable situation?

The acceptance of one sole national language, or even of two or three, as some people propose, is inconceivable. The entire history of recent centuries shows more than clearly that not only are nations not prepared to surrender the positions they have gained for their languages, but also that other nations demand, more and more pres-

singly, the same position for their own languages.

Equally inconceivable is the intensification of foreign language learning in schools. Experience to date shows that even the best teaching methods give very meagre results. Millions of young people throughout the world learn various foreign languages, and the result is usually that after several years' study they are scarcely capable of expressing the most elementary ideas, always supposing that their knowledge of the language they have "learnt" goes beyond the level of saying that they do not speak it.

In any case, which languages should be learnt in the present-day world? In the past it was possible to concentrate on learning Latin or French alone, but today it is necessary to learn a whole list of other languages. Overloaded school curricula, which rightly devote ever-increasing attention to the various branches of science, can simply not tolerate any further burden consequent upon the intensification of foreign language teaching, even if this teaching were able to yield generally satisfactory results.

The sole rational solution remaining, then, is the introduction of a neutral international language for all international relations, such as was dreamt of by Descartes, Leibniz, and other thinkers.

Of a thousand different projects, only the International Language initiated by Dr. L. L. Zamenhof in 1887, and later known also by the author's pseudonym under the name "Esperanto", has been transformed into the living language of a living international people. In the 75 years of its existence it has developed to the stage where today it is fully suitable for all international relations. Its literature of several thousand works, a rich general vocabulary, some 120 specialist dictionaries and terminologies, practical application in all spheres of international life, including congresses, conferences, seminars, and other international meetings, make it a fitting instrument for international relationships from a linguistic point of view.

The author of this report, himself a speaker of three of the four UNESCO working languages and also able to understand Spanish, has on several occasions personally conducted experiments concerning the practical applicability of the International Language. Whenever a particular subject of debate did not interest him, he quite simply,

on his own, made running interpretations of speeches made in English, French, Russian, or Spanish. This he did during the Paris Peace Conference in 1946, during one session of the United Nations General Assembly, twice during the sessions of the UNESCO General Conferences, and also on other occasions. It appeared from this that absolutely no difficulties were experienced in the translation of texts or simultaneous interpretation of speeches into Esperanto. The wide variety of subject-matter — political, legal, economic, social, and educational — showed that there is quite definitely no hindrance to the use of the International Language in these spheres.

It is well-known that educated people can master the International Language fully in a very short time and express themselves in it as easily as in their native language. However, even people without very much education can learn Esperanto considerably more easily than any foreign national language, even than their own national literature language. Experiments have shown that people who have received nothing more than elementary education can, after one year of learning Esperanto, usually write it more correctly than their own national language. This means that they feel the language a their own and can overcome their usual inferiority complex referred to above.

Because of its structural internationality and because of the fact that it is the property of no one particular nation, the International Language provides a politically neutral solution to the language problem.

From an economic viewpoint, the introduction of the International Language into all international relations would mean saving of many millions, which could be diverted instead to the relief of the undeveloped countries and more generally to the furthering of education, science, learning and culture in the world.

In the year 1952 the UNESCO General Conference dealt with an International Petition in favour of Esperanto, signed by 492 organizations with a total of 15,454,712 members and by 895,432 individuals, including world-famous politicians, scientist-scholars, writers, artists and other public figures. The Conference commissioned the Director-General of UNESCO to communicate the Petition to Member-States and prepare a Report for the Eighth Session of the General Conference in accordance with their replies. In the event, after detailed discussion of the Director-General's Rep-

(8C/PRG/3), the UNESCO General Conference, on the 10th of December, 1954, passed a resolution in which it noted "the results attained by Esperanto in the field of international intellectual relations and in the rapprochement of the peoples of the world". In the same resolution UNESCO acknowledged that "those results correspond with the aims and ideals of UNESCO", noted that several Member-States had announced their readiness "to introduce or increase the teaching of Esperanto in their schools or institutions of higher education" and instructed the Director-General "to follow current development in the use of Esperanto in education, science, and culture, and, to this end, to cooperate with the Universal Esperanto Association in matters concerning both organizations."

In this way, the introduction of the International Language would solve the language problem in all its aspects: linguistic, social, psychological, political, and economic.

(Reprinted from a larger report published by the Universala Esperanto-Asocio, Oct., 1962.)

Magazines of Special Interest

SCHOOL STUDENTS:

Kontakto, a quarterly on the high school and college levels.

Birdo, a monthly Catholic publication for junior high school students.

SCHOOL TEACHERS:

Grajnoj en Vento, exchanged between elementary school classes.

Planeto, quarterly, for use in elementary school classes.

Edukado Internacia, irregular (mimeographed), published by the International League of Esperantist Teachers.

GENERAL:

Skolta Mondo, quarterly, published by the Scout Esperantist League.

Homo kaj Kosmo, quarterly, a popular astronomy periodical.

LOCAL:

JEN-Buleno, published by the Junularo Esperantista de Nord-Ameriko, for college age principally.

Test Your Recognition

Each of the Esperanto words below should be familiar to you because of a similarity to English words. Choose the correct translation for each, and try to determine which English word uses the same root as the Esperanto. Answers are given elsewhere in this issue.

Konsilo: (a) to advise; (b) to consider;
(c) to condemn.

Lango: (a) tongue; (b) fear; (c) a song.
Nokto: (a) a nut; (b) night; (c) never.

Tamtam: (a) a cat; (b) a drum; (c) coffee.
Flari: (a) to smell; (b) yellow; (c) flower.

Flagri: (a) to flag; (b) a bottle; (c) to blaze.

Hipoteko: (a) a mortgage; (b) a book case;
(c) a train;

Imperio: (a) an empire; (b) a coach; (c) an order.

Juro: (a) July; (b) law; (c) German.

Kalko: (a) a cup; (b) count; (c) lime.

KONTAKTO

tutnova junulara gazeto

ELDONATA DE T.E.J.O.

PROVNUMERO JAM APERIS

Enhavo de la unua numero:

artikoloj de Marek Pietrzak kaj Gunther Becker,
funkciuloj de T.E.J.O.

du artikoloj pri Usono de Ken Miner kaj
Katherine Chaplin

du artikoloj pri Edukado en Nigero de
Anthony Alabe kaj Sam Apeji

noveleto de Jaroslav Dietl

artikoloj, informoj ktp. de Den Haan, Su kaj aliaj

Âcetu la provnumeron jam nun - - \$.30
farabono (kvar numeroj) - - - \$2.15
le

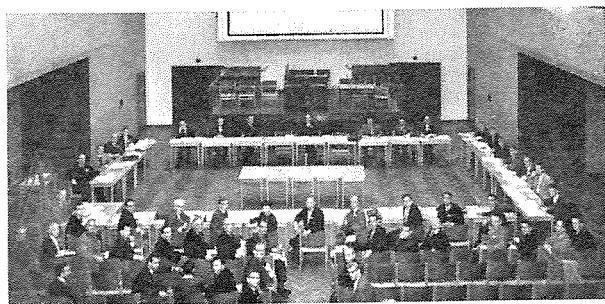
'KONTAKTO' NIEUWE BINNENWEG

.76, ROTTERDAM 2, NEDERLANDO

(oni akceptas usonajn ĉekojn)

SUBTENU LA JARON DE LA
JUNULARO!

The 1st International Conference on the Language Problem in Science and Learning, Copenhagen, 1962

Probe-Nummer.

La Esperantisto.

Zeitschrift für die Freunde der Esperantsprache.
Herausgegeben unter der Übersicht des Dr. Esperanto
(Dr. L. Schmid) von Ch. Schmidt, Verband des Wortsprachvereins zu Nürnberg.
Fachbeiträge wissenschaftlich einzeln.
Zeitschrift auf der Post und in der Buchhandlung von
Bücherladen Nürnberg zu Nürnberg.
Preis 1 Mark für das Vierblatt (sechzehn Seiten 115 Mill.)
Abningar werden abgeschickt zu 10 Pfennig (für die Teilnahme).
Nr. 1. Nürnberg, 1 September 1889. 1 Jahrgang.

Gazeto por la amikoj de la lingvo Esperanto.
Von la konsilatado de Dr. Esperanto (Dr. L. Schmid) diablosa
de Ch. Schmidt, prezidanto de la Unio mondiala
de la amikoj de la lingvo Esperanto.
Artikoloj sende en la postoj kaj en la librovendejo de
Kondiceno Nürnberg.
Prezo unu florin por la posta kaj en la libroj de
Kondiceno Nürnberg.
Luzo 1 marko per 1/4 jaro (per la posta 1 marko 15 pf.).
Abningar estos alsenditaj per 20 centoj per la partopreno.
Prospekt.

Prospekt
Es a tener en cuenta que el Esperanto se ha convertido en una lengua universal para el mundo entero. Es una lengua que es más fácil de aprender que cualquier otra lengua, ya que es una lengua que no tiene ni gramática ni conjugación. Es una lengua que es más fácil de aprender que cualquier otra lengua, ya que es una lengua que no tiene ni gramática ni conjugación. Es una lengua que es más fácil de aprender que cualquier otra lengua, ya que es una lengua que no tiene ni gramática ni conjugación.

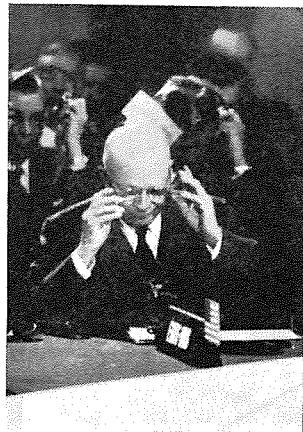
Prospekt
La heute verstaendliche ist die Esperanto eine universale Sprache, die es leichter ist zu lernen als jede andere Sprache. Die Esperanto ist eine Sprache, die es leichter ist zu lernen als jede andere Sprache. Die Esperanto ist eine Sprache, die es leichter ist zu lernen als jede andere Sprache. Die Esperanto ist eine Sprache, die es leichter ist zu lernen als jede andere Sprache.

Prospekt
Le logo Esperanto - Espéranto en nederlandsche vertaling - is een heel goed voorbeeld. De lettertje die uit de titel van de krant komt, zijn dat logo, dat in het boekje staan. Die logo, dat in het boekje staan, is een heel goed voorbeeld. De lettertje die uit de titel van de krant komt, zijn dat logo, dat in het boekje staan. De lettertje die uit de titel van de krant komt, zijn dat logo, dat in het boekje staan.

A few of the hundred or more periodicals now published in Esperanto

The first magazine in the International Language - 1889.

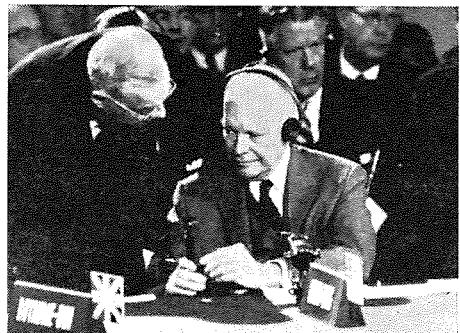

Eisenhower removes glasses...

to listen...

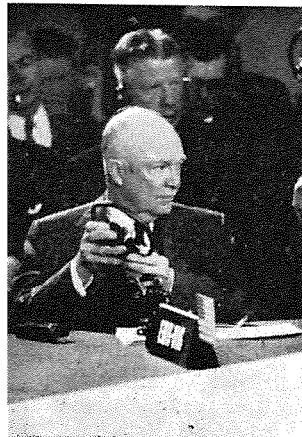
to random noises

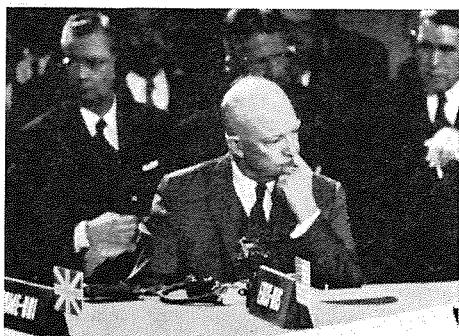
which even John Foster Dulles...

cannot rectify

not even...

for the President of the United States.

La Esperanta Junularo kaj la Lernejoj

Unu el la argumentoj kiujn oni ofte uzas kontraŭ la esperantista junulara movado estas tio, ke ĝi ne sufici ĉe okupiĝas pri lernejoj, nek adaptas sin al la bezonoj de la plej junaj geesperantistoj.

Tiu ĵi argumentas tiumaniere grandparte pravas: kvankam unu el la ĉefaj celoj de TEJO, la Tutmonda Esperantista Junulara Organizo, laŭ ties statuto, estas precize la enkonduko de la Internacia Lingvo en la lernejojn, tamen ĝi plejparte ne okupiĝis pri la plenumo de tiu celo.

Kune kun la lastatempa kresko de aktiveco en TEJO kaj la ĝeneralaj laŭnombradoj kresko de la Esperanto-junularo, tiu situacio nun iome ŝanĝiĝas. Unu el la estraranoj de TEJO, Svobodan Zlatnar, el Jugoslavio, havas kiel ĉefan taskon precize okupiĝon pri lernejaj kaj kulturaj aferoj; kaj ĉe la Beograda Konferenco (pri Esperanto en la lernejoj) ĉi-somere grava delegitaro de TEJO partoprenis sub la gvido de Zlatnar, kiu faris specialan vojaĝon de la TEJO-Kongreso en Vraca (Bulgario) por ĉeesti la Konferencon.

Same, la individuaj sekcioj de TEJO, kaj inter ili JEN, ankaŭ intervenis aŭ pretas interveni en la tutan demandon de la lerneja instruado de Esperanto.

Sed la esperantista junularo, kiel bone komprenas TEJO kaj ties sekcioj, havas nur tre limigitan povon en ĉi tiu kampo. La junularo pretendas—laŭ ni, tute prave—ke ĝi plej bone kompresas siajn proprajn problemojn kaj povas mem solvi ilin, kun la helpo kaj kompreneble de la plenaĝuloj. La esperantista junularo, siaflanke, kredas ke ĝi plej bone scias kiel varbi gejunulojn en la Esperanto-movadon, sed ĝi egale bone scias ke ĝi ne povas ekzisti sen la konsento kaj helpo de la cetero de la Esperantomovalo, de kiu ĝi dependas por la propra vivo. Per tia kunklaboro nia Movado povas rapide plifortigi kaj disvastiĝi: ni esperantistoj, kiuj predikas komprenon, devas tamen praktiki komprenon inter ni.

Se la junaj geesperantistoj alproprigas al si siajn problemojn, ili ne povus tiel aroganti, ke ili alproprigu ankaŭ la problemojn de aliaj grupoj. Kaj la lernejanoj formas esence grupon, kiu postulas specialan pritrakton fare de specialistoj. La junu-

laro, kun ties priokupo pri la grandioza kvazaŭ nove eltrovita mondo, ne posedas tiun tre specialistan sciion kiun ricevas nur tiuj kiuj studas formale la arton de edukado aŭ kiuj dum jaroj okupiĝas pri infanoj. Ili povas helpi, sed nur laŭ la direktivoj kaj sugestoj de la specialistoj.

Tie kie devas roli la junularo estas ĉe la elpaŝa punkto kiam la lernejano forlasas sian lernejon aŭ sian Esperanto-klason kaj fariĝas mem, laŭ la strikta difino de la esprimo, junulo. Precize tie, for de sia antaŭa instruisto kaj siaj lernejaj kamaradoj kaj siaj studaj devoj, la junu homo plej facile forgesas pri Esperanto kaj forgesas tiujn elementojn de la lingvo kiujn li lernis. Kaj tiu ĉi procedo daŭre okazas nuntempe: amaso da infanoj forlasas la lernejon kaj la internacion lingvon sammomente: homo kiu lernis Esperanton en la lernejlo estas erjunulaj rondoj Esperantaj rarajo.

La kulplo pro ĉi tiu miriga forĵeto de tempo, laboro kaj pacienco kuſas ĉe ambaŭ flankoj: ĉe la Esperanto-junularo kaj ĉe la instruistaro. La junularo apenaŭ komencis adapti sin al mondo en kiu ĉiuare miloj ka miloj da gejunuloj ricevas formalan instruon pri Esperanto en la lernejoj, kaj aliflanke la instruistoj apenaŭ konstatis ke nun ekzistas en la Esperanto-movado granda kaj fortjunulara movado kiu povas helpi al ili.

Kaj ni ne troigas parolante pri "grandaj kaj forta junulara movado". La membro nombro de TEJO, kiu ĉiam pliproksimiĝis al 9000, ne facile preteratentigas; la fakteto ke la plej lasta TEJO-Kongreso estis la ple multnombra en la historio de la organizo ke lastatempe fondiĝis aŭ fondiĝas junularaj sekcioj en sep da landoj, ke okaza ĉi-jare granda kampanjo Jaro de la Junularo organizite de TEJO, ke ĉi tie en Usono junulara organizo kreskis dum malpli ol unjaro el nenio ĝis grandeco kvinon ĝis ELNA—ĉio ĉi atestas al la evidenta vekiĝo de interesu pri Esperanto inter la junularoj kaj pri la povo de la Esperanto-junularoj interne de la ĝenerala Movado.

Eble TEJO kaj JEN kaj la aliaj naciaj sekcioj tro blekas pri la samaj aferoj — se ni sincere kredas ke ankaŭ nia laboro utila al Esperanto. Ni estas dankemaj, sen rezerve dankemaj, pro la helpo kiun ni ricevas kaj pro la kompreneblemo kiun ni rer

kontas. Ni ne postulas ke ĉiu homo konsentu kun ĉio kion ni faras: evidente ni povas lerni per la spertoj de aliaj kaj gvidigi de la sukcesoj kaj malsukcesoj de antaŭaj jaroj. Sed ni ja postulas ke oni sciu ke ni ekzistas kaj ke ni pretas helpi. Kiom da homoj ĝe ne scias pri la ekzisto de TEJO! Kiom da homoj pensas ke JEN estas iu klika grupo! Kiom da homoj ĝe ne scias, kiu gvidas la junularon! Ĝe tre respektinda Esperanto-gazeto lastatempe aludis al la Prezidento de TEJO kiel "G. Gunter" (fakte temas pri Gunther Becker, el Germanio)—homo kiu estis komitatano de UEA jam 7 jarojn, estas ano de ties Financa Komisiono kaj apartenis al la eminentularo jam antaŭ ol multaj el ni ĝi fariĝis Esperantisto!

Homoj kiel nia kara "G. Gunter", kiel la gvidantoj de JEN, kiel la estraranoj de TEJO, ja havas almenaŭ etan sperton pri junularaj aferoj. Sed ili ne rajtas invadi la terenon de la instruistoj. Tamen, se la lernejanoj estas almenaŭ informitaj jam antaŭ sia forlaso de la lernejo pri la junulara movado Esperanta, ekzistas eta espero ke ili ne perdiĝos. Estas la tasko de la instruistoj informi pri JEN kaj la internacia junulara movado, kaj proponi metodojn por pli intima kunlaboro inter ni. TEJO, kun la subteno de ties sekcioj, faras sian etan eblon: pere de sia estrarano, pri lernejaj aferoj, kaj pere de sia nova gazeto KONTAKTO, kiun ĝi proponas al lernejanoj je vere ridinde malalta kosto. Se la lernejanoj povas frue senti sin parto ne simple de lernea klaso sed de monda movado, pligrandas la ebleco ke ili restos fervoraj adepto de la Internacia Lingvo.

Ci tiun rubrikon redaktis por la Revuo Humphrey Tonkin. Cion por la redakcio kaj komunikoj pri JEN oni sendu al ĝia oficejo ĉe 30 Avenue B, New York 9, N.Y.

LETERO EL . . . IDLEWILD

(Duncan Charters, junia Esperantisto el Britujo, pasigis la someron en Usono, kaj antaŭenlonge reiris al sia lando por daŭrigi sian studadon.)

Karaj JEN-anoj:

La forlaso de amikoj en fremda lando estas ĉiam malĝojiga sperto, sed nur nun, dum la kelkaj minutoj ĉe la flughaveno antaŭ mia foriro, mi konstatas kiom multe mi lernis pri via agado kaj kiom intime mi rilatis kun viaj problemoj.

Ek de la tago de mia ŝipalveno en Novjorko post naŭ tagoj da ripozo sur la oceano, mi trovis min en la kerno de JEN-agado, jam diskutante pri komunaj problemoj kaj

pri pli efikaj rilatoj inter vi kaj mia hejm-lando organizo, La Junularo Esperantista Brita. Apenaŭ pasis unu-du semajnoj, kiam mi trovis min inter la kongresanaro ĉe Pittsburgh; kvankam mi unafoje ĉeestis nacian Esperanto-kongreson, tio evidente ne malhelpis ke mi partoprenu en la programo kaj fotigu por lokaj jurnaloj!

Vidinte mem la kreskon kaj vigligon de nia junulara organizo en Britujo, mi post la kongreso sentis grandan kurâgigon, ĉar mi konvinkiĝis ke pro tiel solida bazo nenio malhelpos al simila disvolviĝo kiel mi spertis ĝe J.E.B.

Sed sin prezentas demando: ĉu mi malpravis? JEN ne plu estas la 'kerno' kiun mi trovis je mia alveno — jam dum mia restado ĝi rekorde kreskis ĝis plenrajta organizo kun pli ol cent membroj. Se ni Britoj ne atentos, la disvolviĝo de JEN ne estos 'simila' — vi eble preterpasos nin! Jen defio por ambaŭ flankoj de la Atlantiko.

Sed unu el la plaj gravaj fruktoj de mia vizito estas konscio pri la neceso kunlabori, kaj ne nur konkurenci. Rezultis aranĝo kiu sensargigis certagrade la laboron de viaj kaj niaj kunlaborantoj, nome pli vasta interŝanĝo de materialo por niaj bultenoj, "JEN-Bulteno" kaj "Kial Ne?". Ni certe de nun ambaŭ profitos interesan materialon; do kiel help-redaktoro de "Kial Ne?", mi invititas al vi ekipreni la plumon kaj verki artikolojn — vi atingos ĝe pli grandan publikon.

Do mi dankeme bondeziros al vi ĉiuj — kaj ek al nova epoko de britaj-usonaj interrilatoj!

—DUNCAN CHARTERS.

KONTAKTO, junulara gazeto en Esperanto LERNEJAJ ABONOJ

1. KONTAKTO, nova luksa revuo por la junularo, estas eldonata de TEJO, la junulara sekcio de Universala Esperanto-Asocio; ĝi aperas kvarfoje jare, kaj la kutima jarkotizo estas 32 steloj (unu stelo egalas $7\frac{1}{2}$ cendojn).

2. TEJO pretas disponigi KONTAKTO al lernejanoj kontraŭ jarkotizo de 10 steloj (kompare kun la kutima 32).

3. Tion TEJO faros simple por helpi en la livero de taŭga legmaterialo al lernejanoj kiuj lernas Esperanton, kaj por doni al ili konscion pri la ekzisto de la junulara Esperanto-movado. KONTAKTO taŭgas por la pli aĝaj lernantoj (14-jaraj kaj pli) kaj

por, ekzemple, anoj de instruistaj seminarioj.

4. Tiaj abonantoj devas esti lernantoj de Esperanto en oficiala kurso de iu lernejo. Oni devas samtempe pagi minimume 10 abonojn, kaj sendi al ni atestilon sur oficiala skribpapero de la koncerna lernejo, kun informo ke ili estas destinitaj al oficiala Esperanto-klaso en tiu lernejo, kaj kun subskribo de la koncerna respondeca persono. Ni ne povas disponigi ekzemplerojn je ĉi tiu favora prezo al neoficialaj aŭ nelernejaj klasoj. La ekzempleroj por unu lernejo estos kune ekspedataj en unu pakajo.

5. Individuajn numerojn oni povas liveri laŭ samaj kondiĉoj kontraŭ prezo de po 3 steloj por unu ekzemplero.

6. La provnumero de KONTAKTO, kun multaj interesaj artikoloj kaj ilustraĵoj, estas nun havebla.

★ ★ ★

por ĉiuj informoj skribu al:

"KONTAKTO", U.E.A., NIEUWE BINNENWEG 176, ROTTERDAM 2,
NEDERLANDO.

Sak-Ludantoj!

Personoj kiuj ŝatas ludi ŝakon per korespondando povas partopreni en la tutamerikaj ŝakturniroj de la internacia esperantista ŝak-ligo, en grupoj de kvin ŝakistoj. Por detaloj, kontaktu Diego Selso, Strato San Carlos 44, Santos Lugares — FCGSM (Buenos Aires), Argentino.

TEST YOUR RECOGNITION ANSWERS

Konsili: (a) to advise, to counsel.

Lango: (a) a tongue. Cf. language.

Nokto: (b) night. Cf. nocturnal, nocturne.

Tamamo: (b) a drum, tom-tom.

Flari: (a) to smell. Cf. flair.

Flagri: (c) to blaze. Cf. flagrant.

Hipoteko: (a) a mortgage, hypothecation.

Imperio: (a) an empire. Cf. imperial.

Juro: (b) law. Cf. jury.

Kalko: (c) lime. Cf. chalk.

SCHOOL CURRICULUM GUIDE

An Esperanto Curriculum Guide for Elementary Schools by Lavina M. Parsons was published, in mimeographed form, in January, 1963. It provides detailed guidance and materials for planning an elementary school Esperanto course. Price: \$2.00, from the Peninsula Esperanto League, 410 Darrell, Hillsborough, California, 94010.

U. E. A.

UNIVERSALA ESPERANTO ASOCIO is the major international body representing Esperanto. Among its activities it:

Represents Esperanto in U.N.E.S.C.O.
Organizes the yearly Universala Kongreso de Esperanto.

Operates the Center for Research and Documentation.

Operates a film and tape recording library.

Operates an international book service.
Publishes three magazines and a Yearbook.

Operates an international network of over 3,000 local consuls to aid the traveler and others needing international contacts.

And many other activities.

★ ★ ★

Membership and subscription rates for 1964 are as follows:

Member receiving Yearbook: \$3.00.

Member receiving Yearbook and monthly magazine "Esperanto": \$6.00.

Youth member, receiving Yearbook, monthly magazine "Esperanto" and quarterly magazine "Kontakto" (must be under 21): \$4.50.

Subscription (without membership) to magazine "Esperanto": \$4.50.

Subscription (without membership) to magazine "Kontakto": \$2.80.

Subscription (without membership) to quarterly literary magazine "Monda Kulturo": \$4.50.

U.S. agent for the Universala Esperanto Asocio is Donald Parrish, 328 West 46th St., Los Angeles 37, California. International address of the U.E.A. is Nieuw-Binnenweg 176, Rotterdam 2, Netherlands.

Armand Su

Kolomano Kalocsay — La Titano

Okaze de lia 50-jara esperantista kariero
(1913-1963)

En 1921, kiam la koro de la granda pola pioniro, la "patro de l' esperanta poezio" Antoni Grabowski ĉesis bati, junia voĉo silente ploris pro la grava perdo de la esperanta poezio per versoj:

Ho, rimoj esperantaj, ektintu nun kun ploro,
doloron grandan portu tra l'mondo sono via:
ĉar mortis via majstro, plej granda kaj genia,
per kiu vi plenigis je vivo kaj sonoro.

Tiu ĉi voĉo estis de la junia hungaro Kolomano Kalocsay, kiu debutis en la sama jaro per sia unua poemaro **Mondo kaj Koro**.

Kalocsay, titano de nia kulturo, kun optimismo kaj neskuebla fido trapasis dum pli ol 40 jaroj la longegan vojon plenan de suferoj kaj mallumo ĝis la fina monda rekono. Kalocsay, kune kun alia granda hungaro, Julio Baghy, farigis legendo figuro de nia kulturo. Estas li, kiu preparis la fundamenton de nia poezio. Estas li, kiu donis esperantan vivon al nacilingvaj poetoj el la tuta mondo.

Kalocsay estas eminenta poeto, kaj samtempe talenta tradukisto, lingvisto, recenzisto, eseisto kaj, en sia profesio, li estas eminenta ĉef-kuracisto! Estas vere mirige, ke homo, kiu sin okupas ĉefe pri la medicina fako, povas dediĉi tiom da libera tempo al Esperanto, kaj plenumiĝis tiom da gravegaj taskoj, kiujn ne sukcesus plenumi eĉ la literaturaj fakuloj. Tian ekzemplon oni preskaŭ ne trovas en iu ajn nacia kulturo. Kaj ke Kalocsay estas naskita ĝuste por nia lingvo Esperanto, estas la vera beno kaj la granda honoro por nia lingvo kaj por nia esperantista popolo. Sendube Kalocsay staras antaŭ ni kiel vera geniulo kaj titano.

Li estas doktoro de la medicina scienco, profesoro, membro de la Akademio de Esperanto, honora membro de U.E.A., kaj la ĉefa figuro de la "Budapešta skolo" en nia poezio.

Kalocsay naskiĝis la 6an de oktobro de 1891 en Abanjszanto (Hungarlando). Kiel studento de medicino, li eklernis Esperanton en 1913, je aĝo de 22 jaroj (ne en 1911, kiel indikite en la *Esperanta Antologio*). Ni scias, ke li unue verkis poemojn en la hungara, sed post kiam li ekkonis Esperanton, i tuj dediĉis sin tute al verkado en Esperanto. De tiam, li ekludis la verdan liron.

En la fruaj jaroj, kiam ĉiaspecaj kontraŭuloj atakis Esperanton, kaj kiam nia lingvo travivis grandan krizon, Kalocsay neniam forlasis Esperanton, kaj fidis je la fina venko de nia lingvo. Lian benon al Esperanto li tiele bele esprimis per la poemo "En amara horo":

Ho, jen vi, Esperanto! Ne glora kaj fiera,
nur orfa, senpotenca, senforta, semmatura,
svenema kaj senhelpa kaj—eble—senespera,
sed nobla, blanka, klara kaj senmakule pura.

En la daŭro de preskaŭ 50 jaroj, li multege kontribuadis al nia literaturo per verkoj genie verkitaj kaj majeste tradukitaj. Humphrey Tonkin (nun estrarano de TEJO kaj JEN) prave diris: "Tiel vasta estas la kampo, sur kiu jam laboris Kalocsay, kaj tiel malmulton oni ĝis nun esploris kritike, ke ia limigo necesas, se oni intencas fari detalan studon." (En "Kekaj pensoj pri Kalocsay," aperinta en numero 38 de *La Nica Literatura Revuo*.) Tiu ĉi mia artikolo ne estas detala studio. Mi provas doni nur ĝeneralan superrigardon pri la esperantista agado de Kalocsay.

KALOCSAY KIEL POETO

Kiel originala poeto, Kalocsay debutis en 1921 per sia unua poemaro **Mondo kaj Koro**. La noveco de la lingvaĵo poezia, la formo kaj la esprimoj certigis la belan estonton de nia junia poeto. Tiu ĉi verko estas gravega en la evoluon de nia originala poezio. La puraj lirikoj, kristalaj formoj kaj la riĉen havaj pensoj tuj igis Kalocsayn la unuaranga esperantista poeto.

Dek jarojn poste, en 1931, aperis de li la dua kaj la tria poemaroj, *Streĉita Kordo* kaj *Rimportretoj*. En la poemaro *Rimportretoj* li koncize kaj trafe priskribas ĉiujn eminentulojn en nia Movado kaj donas al ni klarajn impresojn pri ili. Liaj rimportretoj poste aperis represite en multaj esperantaj gazetoj.

Kune kun Julio Baghy, kiel la ĉefredaktoro de *Literatura Mondo* Kalocsay ne nur multege pliriĉigis nian literaturon per sia propra verkado, sed ankaŭ malkovris multajn novajn talentojn. La unua numero de *Literatura Mondo* aperis en oktobro de 1922. Sed la eldonado daŭris nur kvar jarojn (1922-1926). En la dua periodo de *Litera-*

tura Mondo, komenciĝinta en 1931, novaj fortot aligis al la revuo ĉi kiel kunredaktoroj ĉi novaj kunlaborantoj el pluraj landoj.

Tie ĉi mi ne volas forgesi mencii, ke Kalocsay redaktis du eldonajojn intertempo: Dekdu Poetoj (1934) kaj Naŭ Poetoj (1938). Ambaŭ antologioj havas grandan signifon por nia originala poezio.

En Dekdu Poetoj troviĝas jenaj poetoj: estono Hendrik Adamson; estono Hilda Dresen; austro Nikolao Hovorka; latvo Nikolai Kurzens; panamano George Maura; anglo L. N. Newell; hispano Amalia Nunez Dubus; anglo Brian Brice-Heywood; austro-germano Alfred Schauhuber; usonano Ezra Clark Stillman; hungaro Ferenc Szilágyi; kaj hungaro Lajos Tarkony. En Naŭ Poetoj troviĝas jenaj nomoj: ruso Grindel Falkonbrīg; latvo Ludmila Jevsejeva; germano Martin Strumpfel; ruso V. G. Sutkovo; germano Karl Vanselov; ĉino Saint-Jules Zee; k.a.

Post la dua mondmilito, en 1947, denove ekaperis Literatura Mondo. Novaj talentoj debutis, kiel ĉeĥo Karolo Pičo, kroato Božidar Vančík, k.a. Sed la revuo fine pereis en 1949.

En 1939, la kvara poemaro de Kalocsay, Izolo, presiĝis, sed ne publike aperis. Kaj fine, en 1959, post longega silento, Kalocsay denove ekaperis per sia verslibro Ezopa Sago. Kiel magiisto de vortoj, Kalocsay reverkis la ezopajn fabelojn laŭ kalocsaya stilo.

KALOCSAY KIEL TRADUKISTO

En nia esperanta literaturo neniu tradukis tiom da diversaj verkoj el tiom da diversaj lingvoj kiel Kalocsay. Eble nur Grabowski (1857-1921), kies poemaro El Parnaso de l'Popolo konsistis el poemoj tradukitaj el preĝkaŭ 30 lingvoj. Sed Kalocsay nun preparis pli grandan antologion de la monda poezio.

Li scias pli ol 20 lingvojn. En 1922 aperis lia unua tradukita novelo Du Kokcineloj, kaj poste Kantanta Kamparo (tradukitaj popolkantoj, 1923). Morgau Matene (tradukita dramo, 1923), Johano la Brava (tradukita poemo, 1923), La Tragedio de l'Homoo (tradukita drama poemo, 1924). Kaj fine en 1931 aperis lia unua tradukita poemaro de la monda poezio, Eterna Bukedo. Tiu ĉi 352-paĝa internacia poemantologio konsistis el poemoj tradukitaj el 22 lingvoj. La mirinda talento poezia kaj la lingvoscio de Kalocsay forte montriĝas en tiu ĉi libro.

Poste de li aperis Romaj Elegioj kaj Taglibro (tradukitaj poemoj, 1932), Hungara Antologio (ĉefredaktoro kaj ĉeftradukinto, 1932). Infero, la unua parto de la grandioza verko Dia Komedio de la itala poeto Dante, en lia traduko aperis ankaŭ en 1933. (La kompleta traduko de la Dia Komedio, farita de italo Giovanni Peterlongo, jus aperis en Milano, 1963.) En 1934 aperis Arthistorio kaj Vivo de Arnaldo. En 1938 aperis Rozinjo (tradukita novelo). Kaj post 19 jaroj, en 1957 aperis La Floroj de l'Malbono de la franca poeto Baudelaire, kies kuntradukinto kaj kunredaktoro li estis.

La supre listitaj verkoj plene pruvas la mirindan laborkapablon kaj la eksterordinaran talenton de Kalocsay kiel tradukisto.

Kalocsay neniam laciĝas! Liaj novaj poeziaj tradukoj aperis ĉefe en Norda Prismo, La Nica Literatura Revuo, kaj Hungara Vivo.

Menciinde estas ke Kalocsay tradukis ankaŭ poemojn el la japana kaj ĉina poezioj. Li perfekte konas la orientan spiriton, precipe la japanan versfaradon (la tankao), kaj li mem ankaŭ verkis tiaspecajn poemetojn. Kiel pli detalan studon pri liaj tradukoj el la orienta poezio mi varme rekommendas la artikolon de K. Matuba, "Kalocsay en Traduko de Orientaj Poezioj" (en numero 36, 1961, de La Nica Literatura Revuo).

Laŭ annonco de la eldonejo Stafeto, nun, krom la prespresa poemaro de Heine en traduko de Kalocsay estas prespresa ankaŭ duvoluma tradukita antologio de poeziaj ĉefverkoj el la tuta mondo, Tutmonda Sonoro. Parto estas el lia iama antologio Eterna Bukedo, parto estas liaj novaj tradukoj. Sed laŭ li mem, la aperonta antologio ne estos duvoluma sed trivoluma ĉi eĉ pli granda. Intervjuate de komisiito de la gazeto Nuntempa Bulgario, li diris, i.a. "Mi pliriĉigos la Eternan Bukedon kaj mi nomos ĝin Tutmonda Sonoro. Tio estos antologio de la antikva tempo ĝis la hodiaŭo. Mi planis unue tri volumojn, sed akumuliĝis multe da materialo kaj mi ne scias ĉu janufiĝos tri volumoj. . ." (vidu p. 5 de la suplemento al Nuntempa Bulgario, numero 2, 1963).

Kia energio, kia lingvoscio, kia poezialtalento necesas por prepari tian grandiozan antologion! Mi ne dubas, ke Kalocsay estas eble la sola esperantisto kiu povas kaj sukcesas plenumi tiun ĉi taskon.

KALOCSAY KIEL ESPERANTOLOGO

Se Kalocsay neniu poemon estus verkinta, li fariĝus tamen unu el la plej eminentaj esperantistoj en nia kulturo pro sia lingvistikista studado kaj siaj multnombraj tradukoj.

Eterna Bokedo plene pruvas lian talenton de poligloto (kaj eĉ pli, ĉar ne ĉiuj poliglotoj scipovas tiel perfekte traduki poemojn!)

En 1931 aperis lia lingvistica studio, **Lingvo, Stilo, Formo**. Baldaŭ sekvis la **Parnasa Gvidlibro** (kun Prof. Waringhien, 1932). En 1934 aperis la grandioza **Enciklopedio de Esperanto**, en Budapeŝto. Kalocsay prizorgis la lingvan parton.

Unu jaron poste, en 1935, aperis la unika kaj la plej kompleta originale verkita **Plena Gramatiko de Esperanto** (kun Prof. Waringhien).

Dum la lastaj jaroj, Kalocsay verkis serion de studioj, "La Klasika Metriko kaj Esperanto" por **La Nica Literatura Revuo**. Krome, li kontribuis al esperantologiaj problemoj. Lastatempe li aperis kune kun niaj aliaj esperantologoj en la **Simpozio pri -ata/-ita**.

Kiel eminenta esperantologo kaj lingvisto, Kalocsay ĉiam pledas por la korekta uzo de Esperanto. Li muldas kaj purigas la lingvon, stilon, kaj formon. En 1937 li skribis:

Mi estis laboristo de la lingvo: kal-kulis verso-taktojn per fingro, bal-butis sentojn proprejn, interpretis la sentojn, kiujn iam elpoetis aliaj koroj, krome mi redaktis, korektis, ŝvitis, ofte mi baraktis pro nekompreneble: kelkfoje min karesis rekoni, kiun mi neniam forgesis.

KALOCSAY KIEL RECENZISTO KAJ KRITIKISTO

Kalocsay eminentas ankaŭ kiel recenzisto kaj literatura kritikanto per siaj klarvido kaj ĝusta takso. Li verkis recenzojn, kritikojn, kaj enkondukojn pri gravaj literaturaj verkoj (ekz. *Antaŭparoloj* por *Trans la Fabeloceano* de Ferenc Szilágyi, *Junaĝa Verkaro* de Edmond Privat, recenzoj pri *Angla Antologio*, ka.).

En Norda Prismo li publikigis serion de artikoloj pri niaj esperantaj poetoj (Ito Saburo, Stanislaw Braun, Leo Belmont ktp.). La prezentado fare de li estas la plej bona suplemento al la **Esperanta Antologio**, kaj plenigis gajn mankojn. La poemoj de kelkaj poetoj elektitaj de Kaloc-

say estas pli karakterizaj ol tiuj elektitaj de la redaktinto de la **Esperanta Antologio**. (Pri tio mi jam parolis en mia artikolo "Pri la Esperanta Angologio," aperinta en numero 4, 1961, de la gazeto **Esperanto** de U.E.A.)

Kalocsay, kiel maljuna bardo, ofte helpas al la pli junaj generacioj, precipe al junaj poetoj en Esperanto per konsilioj, kuragigaj vortoj, kaj kelkfoje per riproĉetoj.

Ekzemple, en 1958, la tiam 27 jara islanda poeto Baldur Ragnarsson turnis sin kun la manuskripto de sia unua poemaro, **Štupoj sen nomo**, al Kalocsay por konsilioj. Kalocsay afable akceptis la verkon de sia junia islanda kolego, ĝin tralegis kun atento, kaj konsilis al Ragnarsson i.a.:

"Bone konceptu, kion vi volas diri, kaj nepre nur tion diru, ne lasu, ke vin la rimoj guidu alivoje.

Ne penu ĉiel kaj ĉiakoste fari epitetojn, esprimojn, metaforojn, metonimiojn, simbolojn surprizajn, kapofrapajn; ĉiu rimedo en la versoj devas servi du aferojn: kiel eble plej klaran prezenton de penso kaj tiel eble plej intensivan elvokon de sento. Estas kompreneble, ke ĉio maladekvata malhelpas ĉi tion." (El la *Antaŭparolo*, p. 13.)

Kalocsay profunde malšatas la nekompreneblajn kaj tro "abstraktajn" versojn, kiujn iuj poetoj penas trudi al siaj legantoj, kiel ion novan, iun propran eltrovajon. Kalocsay diris en riproĉa tono:

"Mi ne scias, kial oni kreas versajojn, kiujn neniu komprenas pro manko de klara subjekto kaj ideo, pro tro peza lingvajo. Verki en Esperanto tiajn poemojn estas granda fuŝado. Tio kompromitas Esperanton, ĉar ja ĝi estas kreita, por ke la popoloj interkompreniĝu."

Intervjuinte Kalocsayn en Budapesto en 1962, S-ro Oljanov skribis, i.a., ke Kalocsay konsilas ĉiun poeton, kiu verkas originale en Esperanto, ankaŭ traduki. Laŭ Kalocsay, "La tradukado postulas ĉiam pli grandan strecon; ĝi helpas al la poeto plibonigi sian versfaran teknikon." (Vidu la artikolon "Du Steloj en la Esperanto-Literaturo" en la suplemento de numero 2, 1963, de *Nuntempa Bulgario*.)

La konsilioj de Kalocsay pri la poeziverkado kaj tradukado estas gravegaj por ĉiuj niaj junaj poetoj.

KALOCSAY KIEL HOMO

Kiel homo, Kalocsay estas tre aminda kaj amata en nia Movado kaj ekster ĝi. Kiel ĉef-kuracisto, li jam sanigis sennombrajn malsanulojn.

Multaj niaj poetoj omaĝis lin per poemoj kaj multaj niaj verkintoj skribis pri li. Okaze de lia 70 jara jubileo en 1961, La Nica Literatura Revuo dediĉis al li jubilean numeron, kaj preskaŭ ĉiu niaj literaturaj gazetoj dediĉis al li omaĝajn artikolojn.

En novembro de 1960, li, kune kun Julio Baghy ricevis distingon per ordeno de la hungara registaro. Tio signifas ke lia multjara poresperanta laboro meritas altan ŝatan rekonon.

Aŭtune de 1962 mi dediĉis al D-ro Kalocsay' mian modestan soneton, kiun al li persone transdonis Julio Baghy en Budapeŝto:

En la epok' malfacila kaj komencanta
je la fina venko de nia ideal' vi kredis.
Per la laboro modesta kaj konstanta
vi honorigas nian lingvon, neniam cedis.

Ec hodiau, via lumo daŭre varmigas
la koron de iu poet' nekonata.
Min en hor' duba ĉiam kurigas
via nomo nobla kaj de ĉiu benata.

Kara Kalocsay, ĉu eblas per jena poezi'
esprimi tutan mian estimon al vi,
nia gloro sur la ter' hungarlanda?

Via nomo estas fiero de nia kulturo,
nekomparebla en la esperanta literaturo.
Estu sana por ĉiam, nia poet' granda!

Okaze de lia 50 jara jubileo de brila esperantista kariero, kaj la 73a datreveno de lia naskiĝtago (la 6an de oktobro, 1963), mi sendas al li kune kun multaj aliaj miajn plej korajn gratulojn. Al mi simple mankas vortoj por esprimi mian estimon al li. Jen mi permesas al mi citi el la poemo, kiun nia simpatia poeto J. D. Applebaum dediĉis al la 70a naskiĝtago de Kalocsay:

Do fartu bone pioniro,
lau ĉies prego kaj deziro.

Sintrompoj, de J. B. Hirscher. Tr. W. Flammer. Eldonis I.K.U.E., 1963. 36p., brošurita.

Tiu ĉi estas la dua en la nova serio "Kristana Kulturo — IKUE-Kajeroj," kies tria estas ankaŭ ĵus eldonita (la encikliko Pacem in Terra.) La teksto konsistas el 62 sekcioj, plejparte unuparagrafaj, plus prologo; ĉiu sekcio estas dediĉita al unu temo: kiel persono sin opinianta justa kaj pia povas tamen esti sin trompinta pri tio. La celo de la verko estas konsciigi nin pri niaj mankoj kaj kaŝitaj falsecoj.

REVIEWS

RECENZO

Planteto, a children's quarterly, published by the Esperanto - Ligo de Finnlandaj Instruistoj, Pispalanharju 13, Pispala - Tampere, Finland. Subscription: 8 steloj (approx. 60 cents).

Most school Esperanto teachers are aware of the cooperative "Grajnoj en Vento" project, whereby school classes in various countries are grouped together in a number of circles for the publication of their children's writings. The result is the exchange on a regular basis of an international "school magazine" among the classes in each circle. Less well known is the more recent Planteto.

Bound in a very colorful cover, each quarterly issue of Planteto contains about 30-40 mimeographed pages. They are well produced, each page includes at least one and often several illustrations, which leave most mimeographers puzzling over how they can have been done. It is expected that the younger readers will want to color in the pictures. The text is principally written by 10-12 year olds, with occasional contributions by children as young as 7 or as old as 14; little material coming from adult hands is included. For the most part contributions come from Finnish school children, although the most recent issue (no. 2, 1963) is more international in flavor, largely due to a children's class in Puerto Rico. Children anywhere in the world are, however, encouraged to send in materials (preferably through their teachers).

★ ★ ★ -

Du Novaj Eldonajoj: de la Turisma Servo, 9 rue des Dominicains, Nancy (M.-et.-M.), Francujo, haveblas tre kolorplena faldfolio pri Nancy, kun esperanta teksto aparte presita. Mendante la senpagan folion, menciu ĉu vi volas la francan, germanan, aŭ anglan eldonon, kaj postulu ankaŭ la esperantan tekstslipon. El Indonezio venis atentigo pri nova broŝuro en la indonezia lingvo, Bahasa Esperanto, Azas, Perkembangan Dan Kemadjuannja, 32 paĝa En ĝi estas esperantlingva artikolo (ankaŭ en la indonezia, ĉina, kaj angla lingvoj) "Naŭ tezoj pri la Azio-Afrika Lingvoproblemo," krom ĝenerala informado indonezia pri Esperanto. La prezo estas 2 rpk., la adreso Indonezia Esperantisto, Liem Tjong Hie, Dj. Gedjah Made 60, Semarang, Indonezio.

Bonvolu Esti Mia Amiko, by Ella Gibson.
Oakville (Canada): Esperanto Press, 1963.
57p., paper back.

This booklet is a collection of three short skits for the primary school. The first, which gave its name to the entire collection, involves the fun which some children had when their UNESCO-uncle suggested they learn Esperanto and invite Esperanto speaking children to a birthday party. This skit is largely in English, and is flexible in regard to number of children involved, length, etc. The second skit is a dramatized version of a folk tale published in the Esperanto Review several months ago, Najla Buljono. The actors speak in Esperanto, but an English speaking announcer explains the action for those who cannot follow the dialog. As in the original story, the skit brings out the moral which is at the heart of the tale: sharing what one has with others. Finally, the third skit is a dramatized version, all in Esperanto, of Goldilocks and the Three Bears, but with an ending which is both delightful and unexpected.

The author, Ella Gibson, is already well known to American Esperantists. Her close connection with the primary school Esperanto classes has made her aware of the need for such materials as these, and her natural talent has provided us with excellent results.

Tre l'imitinda Ekzemplo de Kunlaborado

Mi ricevis leteron el Italupo de sinjoro, kiu tiel sciigis al mi, ke li renkontis usonanon sur trajno kaj sciigis al si pri Esperanto, kvankam ambaŭ ne scipovas la alies lingvon. Vere: la itala samideano iom scias la anglan, sed la alia nur la anglan.

Li sendis al mi ŝian adreson en Italupo por ke mi sendu al si informilojn pri Esperanto.

Ĉiu alilandaj esperantistoj povas fari simile: montru al la usonano, ke vi scipovas Esperanton, montru vian verdstelon kaj la gazetojn Esperanto, La Praktiko, Heroldo De Esperanto, sed NE montru la belegajn orienteŭropajn kaj la belegan ĉinian tiel frue, ĉar vi fortimigos! Se vi povas disponi pri la gazeto de ELNA (N.A.-a E-Revuo), tiel pli bone!

Since we are stepping up the whole volume of material to be covered both by teachers and pupils, it is only reasonable to make available to them a language which is easy as well as immediately useful in connection with other subjects studied. For example, Esperanto throws clear light on English grammar and brings enthusiasm and world awareness into the social studies class.

The following is intended as a guide to sources bearing on the question:—

IS ESPERANTO NEEDED IN THE ELEMENTARY SCHOOL LANGUAGE PROGRAM?

Esperanto can fill the void which the absence of Latin leaves in the education of the average pupil, aiding in the mastery of English in the same ways as Latin does, laying the same kind of foundation for the study of other languages. (In addition, as a living language in its own right, Esperanto has utilities of a modern foreign language not available in Latin.)

Since it is a constructed language Esperanto lacks irregularities and superfluous complexities, and can be learned with reasonable effort by the average pupil. In spite of its relative simplicity, there is no longer any question of its adequacy in all fields of language-use from poetry to science, for speaking as well as writing.

The academic value of Esperanto is not mere supposition. There has been research which supports the claim. In the 1930's Helen Eaton carried on a research project at Columbia University under the supervision of Dr. Thorndike to find whether there was academic justification for including a simple constructed language in the curriculum.

Esperanto was used as the basis of a course in general language. It was found that pupils who took the Esperanto course, then entered upon the study of a foreign language, would overtake and surpass other pupils of similar ability who had started the study of the foreign language directly without Esperanto.*

It is not difficult to explain this result. Esperanto furnishes the student with concepts of grammar which his English background does not provide. The lack of these is a continuing hindrance in the study of a foreign language, as well as in the thorough mastery of English itself.

*Reprint: SCHOOL AND COMMUNITY,
October, 1959.*

*NOTE: This is born out in the experiment in the Finnish schools even when the second language studied (after Esperanto) was German and not a Latin based language such as Esperanto. (See report on Finnish school experiment and the report to the State Dept. of Education, Sacramento, on the Lewis School, Santa Rosa, Calif.)

ESPERANTO—Starting Point for Study of Languages

Why not begin with a difficult language, if it is easiest to teach a language at the earliest age, since Esperanto is so easy that one can acquire it later almost as a hobby? The answer is simple: it would be impossible to find sufficient teachers for young children who could speak sufficiently well and fluently, for example, French, to teach it in all conditions.

Although Esperanto should occupy the first place among foreign languages, it should not be the only one.

(From statement by Mr. K. Stephenson, high school language teacher.)

The Educational Value Of Esperanto

(From statement by prominent educators)
Complete statement available.

We advocate the teaching of Esperanto in the schools of all countries for the following specific reasons:—

1. A working knowledge of Esperanto can be obtained in a remarkably short time compared with that required for national languages, which abound in difficulties of grammar, idiom and pronunciation; thus the study of it is profitable even for pupils who have not the time or ability to learn a foreign language well enough to be able to use it.

2. It assists the teacher more rapidly to select the pupils who can profitably take up the study of other languages, to which it is an excellent introduction.
3. Its regular grammar, and the fact that its method of expression is lucid and unambiguous, tend to develop accuracy in the use of words.
4. A knowledge of Esperanto not only acts as a stimulus to the learning of other languages but also leads to a more effective study of geography, and an active interest, gained through correspondence, in the life of the peoples of other countries.
5. Esperanto literature, both original and translated, is constantly increasing, and is already sufficient to justify a study of the language for its own sake.

From Paragraph 6.6.11, SCIENTIFIC AND TECHNICAL TRANSLATING and Other Aspects of the Language Problem, UNESCO:—

Statistically controlled experiments have been made to compare the rate at which school children of known standards of performance in intelligence tests learn Esperanto, natural languages, and the former followed by the latter. Williams for instance has reported details of tests which showed that pupils aged 11 to 15 at secondary schools, who, during four years, had received about 990 hours of Esperanto lessons were much better able to translate passages from that language into English than a more intelligent group of pupils of the same ages who, during four years, had received about 1,800 hours of French were able to translate the same passages from French into English. For this purpose the test papers had been compiled in French and then translated into Esperanto. The papers handed in by the pupils were mixed up and graded by a teacher who did not know Esperanto and who marked all of them on the basis of his own translation of the French passages into English.

Following is translated from INTERNATIONAL EDUCATION, newsletter of the International League of Esperant Teachers, Oct. 26, 1962, No. 60:—

1. Teachers of arithmetic wish to exchange experiences and technics with teachers around the world (through the newsletter).
2. Teachers of 20 countries took part in

an exchange which answered the question, "What does your textbook teach about my country?"

3. Items which can be exchanged with Esperanto classes around the world: Colored postcards; children's drawings; written lessons; handcrafts by children; items which children can swap; candy; coins; color slides; records or tapes of children's choruses or folk songs; ABC books and first readers in the native language; a child's first nature book; most popular children's magazines; anything typical of the nation; a little flag; anything in the area of teaching Esperanto—books, letters, essays, tapes, songs, etc., etc.

Esperanto Experiment in Finnish Schools

A five-year experiment began in the school year 1959-60 in Somero, Finland, which is described briefly here.

In Finnish elementary schools the second language usually taught is German. It was decided for purposes of this experiment to divide the students into two groups.

Group I was chosen from families who might be subject to transfer because of the father's occupation. These were children from families with generally better educational advantages. This was done so that if they should move they would move into the standard curriculum elsewhere in Finland.

Group II were mainly children of farmers who might be expected to stay through the five-year experiment.

Group I was taught the usual course including German.

Group II in the first year learned Esperanto. In the second year, they began study of German and had their geography lessons in Esperanto.

Test:

At the end of the third year, June, 1962, it was decided to see whether results justified continuation of the program.

The children were studying Africa. Group II went to the map and told all they knew about Africa in Esperanto. Results were highly successful.

In the German class, it was found that Group II spoke up more readily, with more

In addition to the SOURCES QUOTED ABOVE, material on the subject of international language and Esperanto in particular can be obtained from:

World's Chief Languages, Mario Pei, prof. philology, Columbia University (entire last chapter is devoted to Esperanto—the only one of hundreds of international language projects so honored).

One Language for the World, Pei, record album — compares constructed and ethnic languages.

Esperanto Curriculum for Elementary Schools—Lavina Parsons, Sunnybrae School, San Mateo, Calif.

self-confidence and spirit than those in Group I who had been studying German for one year longer. Group II had covered almost the same amount of material in two years of German that Group I had in three years.

Results:

Group II had developed a better class spirit, spoke up more spontaneously, whereas Group I seemed timid at hearing their own voices which made it awkward for an outsider to follow their answers.

The question asked the teachers about this was: "Were the students in Group II perhaps more intelligent?" The teachers seemed to think that Group I were a little more intelligent.

Conclusions:

1. The study of Esperanto quickly leads to practical ability in the language.
2. The study of Esperanto greatly assists in the learning of other Western languages even when the language chosen is German, whose vocabulary does not coincide with Esperanto which is for the most part of Latin origin.
3. A teacher can acquire the ability to teach Esperanto by sparetime study in a few months as was true here.
4. Esperanto brings enthusiasm into the geography class.
5. Friendships are established across national borders and more awareness of other cultures develops.

ANTAŪKONSIDEROU

Pro tio, ke agnosko de la esenca digno kaj de la egalaj kaj nefordoneblaj rajtoj de ciuj membroj de la homara familio estas la fundamento de libero, justo kaj paco en la mondo,

Pro tio, ke malagnosko kaj malespero de la homaj rajtoj rezultigis barbarajn agojn, kiuj forte ofendis la konsciencon de la homaro, kaj ke la efektivigo de tia mondo, en kiu la homoj ĝuas liberecon de parolo kaj de credo kaj liberigón el timo kaj bezono, estas proklamita kiel la plej alta aspiro de ordinaraĵoj,

Pro tio, ke nepre necesas, se la homoj ne estu devigitaj, sen alia elektebla vojo, ribeli kontraŭ tiranismo kaj subpremo, ke la homaj rajtoj estu protektataj de la leĝo,

Pro tio, ke nepre necesas evoluigi amikajn rilatojn inter la nacioj,

Pro tio, ke la popoloj de Unuiĝintaj Nacioj en la Carto reasertis sian firmar kredon je la fundamentaj homaj rajtoj, je la digno kaj valoro de la homa personeco kaj je la egalaj rajtoj de viroj kaj virinoj, kaj firme decidis antaŭenigi socian progreson kaj per altnivelan vivon en pli granda libereco,

Pro tio, ke la Membroj-Statoj sin devigis atingi, en kunlaboro kun Unuiĝintaj Nacioj, la antaŭenigon de universala respekto al kaj observado de la homaj rajtoj kaj fundamentaj liberecoj,

Pro tio, ke komuna kompreno pri tiuj ĉi rajtoj kaj liberecoj estas esence grava por plena realigo de tiu sindavigo,

Tial, Nun,

LA GENERALA ASEMBLEO

proklamas

TIUN ĈI UNIVERSALAN DEKLARACION DE HOMAJ RAJTOJ kiel komunan celon de atingo por ĉiuj popoloj kaj ĉiuj nacioj, por tio, ke ĉiu individuo kaj ĉiu organo de la socio, konstante atentante ĉi tiun Deklaracion, per instruado kaj edukado strebu al respektigo de tiuj ĉi rajtoj kaj liberecoj, kaj per laŭgradaj pašoj nacijs kaj internaciaj certigaj ilian universalan kaj efektivan agnoskon kaj observadon, same tiel inter la popoloj de la Membroj-Statoj mem, kiel inter la popoloj de teritorioj sub ilia jurisdikcio.

UNIVERSALA DEKLARACIO

Artikolo 1. Ciu homoj estas denaskite liberaj kaj egalaj laŭ digno kaj rajtoj. Ili posedas racion kaj konsciencon, kaj devus kondutis unu al alia en spirito de frateco.

Artikolo 2. Ciu rajto kaj liberecoj difinitaj en tiu ĉi Deklaracio validas same por ĉiuj homoj, sen kia ajn diferencigo, ĉu laŭ raso, haŭtkoloro, sekso, lingvo, religio, politika aŭ alia opinio, nacia aŭ socia deveno, posedajoj, naskiĝo aŭ alia stato.

Plie, neniaj diferencigoj estu farataj surbase de la politiko, jurisdikcio aŭ internacia pozicio de la lando aŭ teritorio, al kiu apartenas la koncerna perso, senkonsidebla ĉu ĝi estas sendependa, sub kurstato, ne-sinreganta aŭ sub kia ajn alia limigo de la suvereneco.

Artikolo 3. Ciu havas la rajtojn je vivo, libereco kaj persona sekureco.

Artikolo 4. Neniu estu tenata en sklaveco aŭ serviteco; sklaveco kaj sklavkomercio estu malpermisis ĉe ĉiuj siaj formoj.

Artikolo 5. Neniu suferu torturon aŭ kruelan, nehuman aŭ sendignigan traktadon aŭ punon.

Artikolo 6. Ciu rajtas esti ĉie agnoskita jure kiel persona.

Artikolo 7. Ĉiuj homoj estas jure egalaj, kaj rajtas sen diskriminacio al egalaj jura protektado. Ciu rajtas ricevi egalan protekton kontraŭ kia ajn diskriminacio, kiu kontraŭas tiun ĉi Deklaracion, kaj kontraŭ kia ajn instigo al tia diskriminacio.

Artikolo 8. Ciu rajtas ricevi de la kompetentaj naciaj tribunaloj efi-kam riparon pro agoj, kiuj kontraŭas la fundamentajn rajtojn, kiujn li havas la konstitucio aŭ la leĝoj.

Artikolo 9. Neniu suferu arbitrajn areston, malliberigon aŭ ekzilon.

Artikolo 10. Ciu en plena egaleco rajtas je justa kaj publika proceso antaŭ sendependa kaj senpartia tribunalo, por prijuĝo de liaj rajtoj kaj devoj kaj de kiu ajn kriminala akuzo kontraŭ li.

Artikolo 11. (1) Ciu akuzita pro punebla faro rajtas, ke oni supozu lin senkulpa, ĝis oni pruvas laŭleĝe lin kulpon en publika proceso, en kiu li ricevis ĉiujn garantiojn necesajn por sia defendado.

(2) Neniu estu konsiderata krimula pro kia ajn ago aŭ neago, kiam ne konsistigis puneblan faron, laŭ nacia aŭ internacia juro, en la tempo, kiam ĝi estis farita. Same tiel, ne estu aljuĝita pli severa puno ol tiu, kiu estis aplikebla en la tempo, kiam la punebla faro estis plenumita.

Artikolo 12. Neniu suferu arbitrajn intervenojn en sian privatecon, familion, hejmpon aŭ korespondadon nek atakojn kontraŭ sia honoro aŭ reputacio. Ciu rajtas ricevi jurarajn protekton kontraŭ tiaj intervenoj aŭ atakoj.

Artikolo 13. (1) Ciu havas la rajton libere moviĝi kaj logi internede la limoj de kiu ajn ŝtato.

(2) Ciu rajtas eliri el kiu ajn lando, inkluzive la propran, ka reveni en sian landon.

Artikolo 14. (1) Ciu rajtas peti ka ricevi en aliaj landoj azilon kontraŭ persekuto.

(2) Tiu rajto ne estas alvokebla en kazoj de persekutoj akuzoj mal false levitaj pro ne-politikaj krimoj aŭ pro agoj kontraŭaj al la leĝoj kaj principoj de Unuiĝintaj Nacioj.

Artikolo 15. (1) Ciu rajtas havi statanecon.

(2) Al neniu estu arbitre forpremita la ŝtatanecon, nek rifuzita ĝia rajto ŝangi sian ŝtatanecon.

HOMAJ RAJTOJ *

Artikolo 16. (1) Plenaĝaj viroj kaj virinoj, sen ia ajn limigo pro raso, nacieco aŭ religio, rajtas edziĝi kaj fondi familion. Iliaj rajtoj estas egalaj koncerne la geedzigon, dum la geedzeco kaj koncerne eksedzigan.

(2) Geedzigo okazu sole laŭ libera kaj plena konsento de la geedzigontoj.

(3) La familio estas la natura kaj fundamenta grupuno de la socio, kaj ĝi rajtas ricevi protekton de la socio kaj de la Štato.

Artikolo 17. (1) Ciu rajtas proprieti havojon, kaj sola kaj en asocioj kum aliaj.

(2) Al neniu estu arbitre forpreneita lia propriejo.

Artikolo 18. Ciu havas la rajton je libereco de penso, konscienco kaj religio; tiu ĉi rajto inkluzivas la liberecon ĝangi sian religion aŭ kredon, kaj liberecon manifesti, ĉu sola ĉu kune kun aliaj, ĉu publike ĉu private, sian religion aŭ kredon per instruado, praktikado, adorado kaj observado.

Artikolo 19. Ciu havas la rajton je libereco de opinio kaj esprimado; ĉi tiu rajto inkluzivas la liberecon havi opiniojn sen intervenoj de aliaj, kaj la rajton peti, ricevi kaj havigi informojn kaj ideojn per kiu ajn rimedo kaj senkonseki pri la landlimoj.

Artikolo 20. (1) Ciu havas la rajton je libereco de pacema kunveno kaj asocio.

(2) Neniu estu devigita aparteni al asocio.

Artikolo 21. (1) Ciu horo rajtas partopreni la regadon de sia lando, aŭ rekte aŭ pere de libere elektitaj reprezentantoj.

(2) Ciu rajtas je egala aliro al publika servo en sia lando.

(*) Akceptita kaj proklamita de la Generala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj la 10-an de decembro 1948.

(3) La volo de la popolo estu la bazo de la aŭtoritato de la registraro; tiu volo estu esprimita per regulaj kaj aŭtentikaj elektoj, kiuj okazu per universala kaj egala balotraĵo, kaj per sekreta voĉdonio aŭ ekvivalentaj liberaj voĉdonaj proceduroj.

Artikolo 22. Ciu, kiel membro de la socio, havas rajton je socia sekureco kaj povas postuli la realigon, per naciaj klopodoj kaj internacia kunklaboro, kaj konforme al la organizo kaj disponobeblej rimedoj de ĉiu Ŝtato, de tiuj ekonomiaj, sociaj kaj kulturaj rajtoj, kiuj estas nepre necesaj por lia digno kaj por la libera disvolviĝo de lia personeco.

Artikolo 23. (1) Ciu havas rajton je laboro, je libera elektado de sia okupo, je justaj kaj favoraj laborkondiĉoj kaj je protekto kontraŭ senlaboreco.

(2) Ciu, sen ia ajn diskriminacio, rajtas ricevi egalan salajron pro egalaj laboro.

(3) Ciu, kiu laboras, rajtas ricevi justan kaj favoran kompenson, kiu certigu por li mem kaj por lia familio ekziston konforman al homa digno, kaj kiun suplementu, laŭnecese, aliaj rimedoj de socia protekto.

(4) Ciu rajtas formi kaj aliĝi sindikatojn por protekto de siaj interesoj.

Artikolo 24. Ciu havas rajton je ripozo kaj libertempo, inkluzive racian limigon de la laborhoroj kaj periodaj feriojn kun salajro.

Artikolo 25. (1) Ciu havas rajton je vivnivelo adekvata por la sano kaj bonfarto de si mem kaj de sia familio, inkluzive de nutrajo, vestaĵoj, loĝejo kaj medicina prizorgo kaj necesaj sociaj servoj, kaj la rajton je sekureco en okazo de senlaboreco, malsano, malkapablo, vidvinco, maljuneco aŭ alia perdo de la vivrimedoj pro cirkonstancoj ekster sia povo.

(2) Patrineco kaj infaneco rajtiĝas al specialaj prizorgoj kaj helpo. Ciu infanoj, egale ĉu ili naskiĝis en aŭ ekster geedzeco, ricevu saman socian protekton.

Artikolo 26. (1) Ciu havas rajton je edukigo. La edukado estu senpaga, almenaŭ en la elementa kaj fundamenta stadioj. La elementa edukado estu deviga. La teknika kaj porprofesia edukado estu generale akirebla, kaj pli alta edukado estu egale akirebla por ĉiu laŭ ties meritoj.

(2) Edukado celu la plenan disvolvon de la homa personeco kaj plifortigon de la respekto al la homaj rajtoj kaj fundamentaj liberecoj. Gi kreskigu komprenon, toleron kaj amikecon inter ĉiuj nacioj, rasaj aŭ religiaj grupoj, kaj antaŭenigu la agadon de Unuiĝintaj Nacioj por konservo de pacoj.

(3) Gepatroj havas unuavican rajton elekti la specon de la édukado, kiun ricevu illaj infanoj.

Artikolo 27. (1) Ciu rajtas libere partopreni la kulturan vivon de la komunumo, ĝui la artojn kaj partopreni sciencan progreson kaj ĝiaj fruktoj.

(2) Ciu havas rajton je protekto de la moralaj kaj materialaj interesoj rezultantaj el eventualaj sciencaj, literaturaj aŭ artaj produktaoj, kiujn li aŭtoris.

Artikolo 28. Ciu havas rajton je socia kaj internacia organizo, en kiu la rajtoj kaj liberecoj difinitaj en ĉi tiu Deklaracio povas esti plene realigitaj.

Artikolo 29. (1) Ciu havas devojn al la komunumo, en kiu, sole, estas eblis la libera kaj plena disvolviĝo de lia personeco.

(2) En la uzado de siaj rajtoj kaj liberecoj, ĉiu estu subigita sole al tiuj limigoj, kiuj estas jure difinitaj ekskluzive kun la celo certigi adekvatan rekonon kaj respektinton por la rajtoj kaj liberecoj de aliaj kaj por konformiĝi al justaj postuloj de moralo, publika ordo kaj generala bonfarto en demokrata socio.

(3) Tiuj ĉi rajtoj kaj liberecoj estas en neniu okazo efektivigebaj kontraŭe al la celoj kaj principoj de Unuiĝintaj Nacioj.

Artikolo 30. Nenio en ĉi tiu Deklaracio estu interpretata kiel impliko, ke iu ajn Ŝtato, grupo aŭ persono iel ajn rajtas entrepreni ian ajn agadon aŭ plenumi ian ajn agon, kiu celus detrui kiun ajn el la rajtoj kaj liberecoj ĉi-ele difinitaj.

De la Belgrada Konferenco 1963

ALVOKO AL LA MONDA INSTRUISTARO

Konsciente la veron, ke la homo estas la plej granda valoro de la naturo kaj ke la paco estas lia elementa bezono, strebado kaj postulo, havante en vivo la bezonon de la nuntempo, ke la homoj kaj popoloj kunekzistadu, interkomprene ĝi kaj kunlaboru, konvinkiginte, ke Esperanto kaj Esperantismo utilis servas al ambaŭ celoj, estas rekonitoraj de UNESCO kaj havas gravegan rolon en la kreado de pli belaj kaj noblaj rilatoj inter la homoj kaj popoloj, spertinte, ke Esperanto bonege servas al instruo kaj eduko de juna homa generacio, la Internacia Konferenco de Lernejoj en kiuj Esperanto estas instruata, konsistiganta el 214 reprezentantoj el 20 landoj, aŭspiciata de Jugoslavia

UNESCO-Komisiono kaj okazinta en Beograd de la 28-a de julio ĝis la 1-a de aŭgusto de 1963 decidis adresi jenan:

ALVOKON AL LA MONDA INSTRUISTARO

La instruisto en la mondo ĉiam estis la portanto de la progreso kaj novaj ideoj. Gi devus ludi historian rolon ankaŭ rilate al la fina venko de la ideo de Internacia Lingvo.

Ni alvokas ĉiujn progresemajn instruistojn kaj profesorojn, iliajn instituciojn kaj organizojn en la mondo, diversformajn kaj diversmaniere helpi kaj apogi laŭgradan enkondukon de Esperanto en la lernejojn, ĉar tiu ideo kongruas kun la tuthomara strebado kaj estas konsista parto de la progreso.

La partoprenintoj de la Konferenco,

LA PROJEKTO DE INTERLERNEJA INTERKONSENTO

Ni, reprezentantoj de la lernejoj en kiuj Esperanto estas instruata, unuiĝintaj en la deziroj, klopodoj kaj neceso kune labori kaj kunlabori, havante la celon pli efike kontribui al la generalaj instruado kaj edukado kaj pliintensigi la enkondukon de Esperanto en la lernejoj, dum la Internacia Konferenco de la Lernejoj en kiuj Esperanto estas instruata, okazinta sub la aŭspicio de Jugoslavia Nacia UNESCO-Komisiono de la 28-a de julio ĝis la 1-a de aŭgusto 1963 en Beograd, esprimas komunan volon kaj decidon akcepti jenan

INTERKONSENTON DE INSTRUISTOJ DE LA LERNEJOJ EN KIUJ ESPERANTO ESTAS INSTRUATA

1. Ciuj subskribintoj klopodoj estonte evoluigi kaj pliintensigi reciprokajn interrilatojn inter la lernejaj estraroj, geinstruistoj kaj gelernantoj;

2. ĉiuj subskribintoj libervole transprenas la devon partopreni interŝangojn de pedagogiaj kaj didaktikaj spertoj, kaj en la kadro de generalaj instruado kaj edukado kaj en la kadro de Esperanto-instruado en respektivaj lernejoj;

3. ĉiuj subskribintoj havas la taskojn fari konstantajn kontaktojn kun siaj fakaj sindikatoj, neesperantista instruistaro kaj gravaj personoj, aŭ individue aŭ pere de landa instruista E-organizaĵo, kaj informadi ilin pri la rezultoj kaj atingoj de interlerneja kunlaboro laŭ tiu ĉi interkonsento;

4. ĉiuj el ni, subskribintoj, samtempe deklaras, ke, laŭ la ebllo, ni partoprenos ĉiujn aktivecojn kaj de la Lerneja Komisiono de U.E.A. kaj de ILEI, klopodante efektiviĝi iliajn programojn kaj unuecan laboron de ĉiuj instruistoj esperantistoj en la mondo.

La partoprenintoj de la Konferenco,

LA REZOLUCIO ADRESITA AL U.E.A.

La Internacia Konferenco de Lernejoj en kiuj Esperanto estas instruata, okazinta en Beograd de 28-7—1-8-1963 aŭspiciata de Jugoslavia Nacia UNESCO-Komisiono, en ĉeoesto de 214 instruistoj kaj profesoroj el 20 landoj, konstatas, ke internaciaj renkontigoj de la lernejoj en kiuj Esperanto estas instruata montriĝis efika rimedo por plifirmigi la akiritan poziciojn en la lernejoj, donas instigon al ĉiam pli granda rondo de lernejoj iniciati la instruardon kaj ebligas al ili aliĝi al jam nun kreita kerno, kiu estiĝis dum tiu ĉi Konferenco.

Tial la Konferenco

DECIDAS

1. Proponi al la Komitato de U.E.A. kunvokadi la konferencojn de lernejoj en kiuj Esperanto estas instruata sinsekve en diversaj landoj, kiel konstantan forumon, kiu glatigu la vojon al interstata konvencio;
2. Proponi al la Komitato de U.E.A. pristudi la eblecon krei konstantan administran centron en kadro de U.E.A. kaj, se eble, sub la aŭspicio de UNESCO, kiu kunordigus kaj helpu la laboron de lernejoj kaj unuopaj aktivuloj por la realigado de la sugestoj de la Konferenco. Al ĝi estu
3. La reprezentantoj kaj delegitoj de la lernejoj iniciatas starigon de kerno de lernejoj kie Esperanto estas instruata. Ci tiu, per aktiva kunlaboro, laŭ sugestoj kaj decidoj de la Konferenco instigos per sia ekzemplo ankaŭ aliajn lernejojn instruadi Esperanton kaj aliĝi al ĝi. La taskoj de la kreota administra centro estu cerpitaj el la sugestoj kaj proponoj entenataj en la referatoj prezentitaj al la Konferenco kun konsidero de la proponoj faritaj en la kunsidoj dum la Konferenco, kaj en la du antaŭaj renkontigoj de pedagogoj esperantistoj en Kranjska Gora (1957) kaj en Bohinj (1959);
4. La Konferenco alvokas ĉiujn aliajn lernejojn, ne ĉeestantajn en la Konferenco, aliĝi kaj kunlabori por, iom post iom, krei la necesajn kondiĉojn, kiujn sekvu ankaŭ formala subskribo de interstataj konvencioj inter la landoj tiurilate plej progresintaj.
5. La Konferenco atentigas, ke enkonduko de Esperanto dependas ne nur de esperantistoj, sed ankaŭ de aliaj fakaj kaj specialigitaj organizoj.

esperanto

ESPERANTO GROUPS

in the
U. S. A.

Listed by State, City, and name of person to be contacted for further information:

California:

Hillsborough: Peninsula Esperanto League (Mrs. William Schulze, 410 Darrell Road).

Los Angeles: Esperanto-Klubo de Los Angeles (Wm. W. Glenny, 2705 Carlaris Road, San Marino).

Napa: Napa Esperanto Club (Mrs. D. C. Walker, 2846 Monticello Road).

Palo Alto: Esperanto in Palo Alto (P.O. Box 11564, Station A).

Sacramento: Esperanto Society of Sacramento (J. Q. Rickey, 2667 17th St., Sacramento 18.)

San Diego: Esperanto Society of San Diego (Frances E. Helmuth, 5615 Beaumont Avenue, La Jolla (San Diego)).

San Francisco: Esperanto-Societo de San Francisco (SSgt. Barbara D. Colt, 580C Lendrum Road, Presidio of San Francisco).

San Gabriel Valley: Blind Study Group (Mrs. Phillips Neuman, 2736 Cogswell Road, El Monte).

Santa Monica: (Mrs. Blanche Parker, 515 25th Street.)

D.C.:

Esperanto Club of Washington (Sergio Docal, 2947 Tilden St., N.W., Washington).

Illinois:

Chicago: Esperanto Society of Chicago (Mrs. J. N. Denison, 17958 Homewood Ave., Homewood).

Massachusetts:

Cambridge: Harvard Esperanto Club (Quincy House, Box 8, Harvard University, Cambridge, 02138).

Springfield: Greater Springfield Esperanto Club (Warren H. Gould, 114 Deerfield Street, Greenfield).

Michigan:

Ann Arbor: (Wm. C. Dickerman, 424 Hilldale).

Missouri:

St. Louis: Esperanto Societo de St. Louis (John Sabin, 9 Princeton Place, University City 30).

Montana:

Missoula: Esperanto Study Group (Bob Davis, 1721 Helen).

New York:

New York: The Esperanto Society of Greater New York (50 Overlook Terrace, New York 33).

New York: Esperanto-Klubo de Novjorkurbo (Dr. Julius Balbin, 340 Riverside Drive, Penthouse 2, New York 25).

New York: Esperanto Study Group (Frances Lesher, 4 West 28th Street, New York 1).

New York: Staten Island Esperanto-Pondo (John Kailenta, 83 Kenball Ave., Staten Island 14).

Esperanto Education Center, P.O. Box 406, Cooper Station, New York, N.Y. 10003.

Oregon:

Corvallis: Oregon State University Esperanto Group (Jean Ann Troutd, 507 West Hall, OSU).

Medford: Rog-vala Esperanto-Ligo (S-ino Bettie L. Buonocore, 109 South Oakdale).

Oregon City: Oregon City Esperanto Group (Mrs. Lawrence Winkelman, 4203 S.E. Rothe Road, Milwaukie 22).

Portland: Esperanto-Societo de Portland (ESPO). (Mrs. Evelyn Deer, 12946 N.E. Hancock St., Portland 30).

Portland: Multnomah Esperanto - Stud - Grupo (Tomaso Davidson, 3434 S.W. Marigold St., Portland 19).

Pennsylvania:

Allentown-Bethlehem: Esperanto Club of the Lehigh Valley (Donald Munro, 1961 Erie Ave., Quakertown).

Meadville: Meadville Esperanto Society (Barbara Eberhardt, 681 Hickory St.).

Pittsburgh: Esperanto-Klubo de Pittsburgh (Donald H. McClellan, 333 Macassar Drive, Pittsburgh 36. Phone: (412) 655-7704).

Tri-Statsa Esperanto-Informejo and Tri-Statsa Esperanto-Bulteno (2736 Locust Drive, Bridgeville).

Texas:

Houston: Esperanto-Klubo de Houston (Edward F. Lacy III, 6923 Schley St., Houston 17. Telefono: WA-6-5702).

Washington:

Seattle: (Vincent Griffeth, 8556 37th Ave., S.W.).

Spokane: (H. K. Ver Ploeg, 1908 E. 8th Ave.).

Tacoma: (Ruth Culberg, 1912 N. Monroe).

Walla Walla: Montvida Esperanto Society (Al Estling, 1351 Grant St.).

National Groups:

Esperanto League for North America, 808 Stewart St., Meadville, Pennsylvania.

Junularo Esperantista de Nord-Ameriko (JEN) (Richard P. Kolin, Apt. 4a, 30 Avenue B, New York, N.Y. 10009).

Book Dealers:

Esperanto League Book Service, 808 Stewart St., Meadville, Pennsylvania.

Shorey Book Store, 815 Third Ave., Seattle 4, Washington.

Esperanta Libroservo, 6361 Elmburst Rd., San Diego 20, California.

All the book dealers accept mail orders.

REPREZENTANTOJ DE ORGANIZOJ

Ci tiu lista tute ne indikas konekton kun E.L.N.A.

Kristana Esperantista Ligo Internacia: David Richardson, RFD Box 81, Eastsound, Washington.

Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista: Eleanor McGrogan, 2109 Parkwood Dr., N.W., Warren, Ohio.

Kvakera Esperantista Societo: Catherine Schulze, 410 Darrell Road, Hillsborough, California.

Unitara Universalista Esperanto-Societo: Jim Deer, 12946 N.E. Hancock, Portland 30, Oregon.

Universala Esperanto-Asocio, Heroldo de Esperanto, kaj Universala Ligo: Donald Parrish, 328 West 46th St., Los Angeles 37, California.

Internacia Scienca Asocio Esperantista: William Solzbacher, 6030 Broad St., Brookmont, Washington 16, D.C.

Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj: Dorothy Holland, 1976 Greenview Drive, Fayetteville, Arkansas.

Internacia Naturista Organizo Esperantista: Leif Heilberg, 1801 Page St., San Francisco 17, California.

Ligo Internacia de Blindaj Esperantistoj: Henry Kruse, Jr., c/o Oakland Orientation for the Blind, 2229 Grove St., Oakland, California.

Universala Medicina Esperanto-Asocio: Dr. John B. Rushing, Box 24216, Houston 29, Texas.

Tutmonda Esperantista Junulara Organizo (TEJO): Humphrey Tonkin, 7 Linnaean St., Apt. 6, Cambridge, Mass. 02138.

Se la supraj adresoj aŭ nomoj ne estas ĝustaj, aŭ se ekzistas aliaj grupoj, bonvolu informi:

S-ino Dorothy Holland (Estro de la ELNA Membra kaj Organiza Komitato), 1976 Greenview Drive, Fayetteville, Arkansas, 72701.

POR KONIGI ESPERANTON

La tre sukcesa inform-folio **Esperanto the Talk of the World** nun estas reeldonita, kun reviziita teksto. La prezo estas 30 cendoj por 100 ekzempleroj. Mendo de la Peninsula Esperanto League, 410 Darrell, Hillsborough, California.

TURNBULL LERNEJO

Ci jare, Turnbull Lernejo estas tre okupata. Statuo kreita last-jare de la kvina-grada klaso (nun sesa grado) estis dediĉita kiel donaco al nova San Mateo — Urbdomo. La mozaiko estas duplikato de la mozaiko ĉe Turnbull Lernejo; dediĉita last-jare.

Multaj kvina kaj sesa gradaj geknaboj estas okupataj per partopreno en piedpilkokaj basbaloludoj. Ci tiuj ludoj estas dum la tagmezo-tempo ĉe Turnbull Lernejo.

Tie estas multaj ludantoj. Ciu provas gajni tiel multe da punktoj kiel eble.

La studentoj de Turnbull Lernejo okupas sin pri lerno de novaj objektoj en Arit-

metiko, Lingvajo, Sociaj Studioj (geografi historio) kaj Scienco.

Sinjoro Vandor, la lernejestro de nlernejo, estas ankaŭ tre okupata, ĉi jar Li instruas Gemarton (polurado de ŝtono, kaj Esperanton al kvara, kvina, kaj ses gradaj lernantoj de Turnbull Lernejo.

CAROL IWAKA
Turnbull Lernejo
San Mateo, California
11-jara.

● Gis nun mankis internacia junulara revuo tute en Esperanto. Do, T.E.J.O., kiel unu ĉiaj kontribuaj al la Jaro de la Junular en 1963, decidis ekeldoni specian tian gazeton, kun la celo ne nur plibonigi kontaktojn inter siaj anoj sed ankaŭ kunligi

K **O** la tutan Esperanto-movadon pere de nova juneca idealo.

● T.E.J.O., la junulara sekcio de U.E.A., estas la ĉefa junulara organizo en la Esperanto-movado, kaj ĝi kunligas sur neŭtralero naciajn junularajn asociojn kaj klubojn el ĉiuj mondpartoj.

● T.E.J.O. aris dum la pasintaj kelkaj unu-du jaroj vere rimarkindan progreson. Ĉiam ĝi fariĝas pli kaj pli forta. Ĝi nun estas en pozicio

A **K** finance garantii la regulan eldonadon de ĉi tiu ĝia nova gazeto. Subtenu la junularon kaj asekuru la estontecon !

● Individuaj membroj de U.E.A. kiuj riceva la revuon "Esperanto" kaj havas malpli ol 25 jaroj ricevos la gazeton **Kontakto** senpage. Pro tio, aliĝu al U.E.A. kiel Junia Membro-Abonanto aŭ Membro kun

T **O** aboni la gazeton laŭ kutima maniero plenigante la ĉi-kunan abonilon kaj pagante la kotizon de 32 steloj.

● **Kontakto** enhavos seriozajn artikolojn pri kiuj aparte interesas la junularon. Ĝi aperas kvarfoje jare. Abonus ĝin tuj ĉe la administrejo de Kontakto en Rotterdam, aŭ ĉe perantoj de U.E.A.! Ĝia regula apero estas rekte garantiita de T.E.J.O.!

mallongaj notoj

Ci tiu numero estas speciale dediĉita al la lernejoj, kaj represita kun aparta kovrilo kiel specia porlerneja broŝuro. Tial ĝia karaktero estas iom diferencia de la kutima.

La kongresa glumarko por Den Haag, 1964 (prezentita en la antaŭa numero) estas havebla amaskvante. Ĝi estas bele presita per du koloroj. Kosto: 10 glumarkoj por 1.6 steloj (= 12 cendoj). Mendo de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam 2, Nederlando.

Deziras Korespondi: **Brazilo:** Gabriel Dias Oliveira, Rua Jaboatao 14, Campo Grande (19jara); Ines Mazzoleni, Rua Taquare, bo. 63, Campo Grande (13jara knabino); Lea Maria Cruz, Rua Almte. Justino Proenca 414, Campo Grande (26jara fraŭlino); S-ino Mary Correa da Cruz, Rua Jaboatao 14, Campo Grande; Teresinha Maria Pereira, Rua Almte. Grenfell 164, Campo Grande (20jara fraŭlino); Sergio Roberto Silva, Rua Vitor Alves 96, Campo Grande (18jara fraŭlino); Laura Rosa Viviani, Rua 12 Feveteiro 961 — Bangu, BG, Rio de Janeiro (21jara fraŭlino); Maria Odete Gomes da Silva, Estr. Paciencia 403, Paciencia, GB, Rio de Janeiro (19jara fraŭlino); Lecir Silva, Rua Herculano Junior, 5 Augusto, Vasconcalos, GB, Rio de Janeiro (16jara fraŭlino). **Bulgarujo:** 35 gelernantoj, 14-16jaraj. Kontaktu Spas Kanev Ivanov, Selo Zimnica, Jambolska. **Cekoslovakio:** Deziras tradukantojn, kiuj sendu tekstojn al instruistoj gazetoj kaj organizaĵoj en Usono Josef Chvosta, Gottwaldova 221, Podebrady; Deziras korespondi pri poštmarkoj kaj poštartoj kaj gazetoj Jindra Kubatova, Jizni 2 (34 C), Ostrava 4.

Francujo: Jacques kaj Maryse Claeys, 42 rue L. Spriet, Lille (Nord) (15jara kaj 17 jara gefratoj; deziras interŝanĝi poštmarkojn). **Hungarujo:** Georgo Halász, V. K. Edzperanto Kor, Gyomroi-u 128, Budapest X (kolektas insignojn uzatajn sur časist-čapoj); 12-13jaraj gelernantoj, ĉe Altalános Iskola, Komjat u. 35, Budapest IV. **Israelo:** Voidislavski Yoram, Meonot-Sara 10, Herzliya (fraŭlo, deziras korespondi kun junuloj 15-17jaraj).

Argentino: S-ino Yolanda D.M. de la Puente, Suipacha 3151, Santa Fe; Ludia D'Elia, San Jose 1698, Santa Fe (fraŭlino); Alberto Manuel Fernández, Avenida Urquiza 2134, Dep. 3, Santa Fe. **Pollando:** Antaŭlernejo, en kiu Esperanto estas instruata al infanoj 4-6 jaraj, deziras interŝanĝi spertojn, desegnaĵojn, pupojn en naciaj kostumo, kc.:

Panstw. Przedszkole 171, ul. Klucza 19, Warszawa; 70 lernantoj 16-17jaraj deziras korespondi, ĉe II Liceo Pedagogia, ul. Trebnicka 42, Wroclaw. **U.S.S.R.:** 10 studentoj deziras korespondi, ĉe A. Muravjov, Zarečnaja 20, Svenčionys, Litova SSR; 10 studentoj deziras korespondi, ĉe A. E. Gonçarov, abon. Jaščik 11, Barnaul 99, Siberio; Lena Rudnickaja, ul. Gagarina 26, s. Varna, Celjabinsk ob. (16jara); Bagramov Anatolij, Tbilisi, 13, 10-j gorodok 15 (18jara); Portnov Vasilo, Tbilisi, Saumjana 63 (17jara).

Morto de Andrew MacKay: unu el la originalaj membroj de mia E.L.N.A. (fondmembro numero 51), Doktoro Andrew MacKay mortis la 12an de majo. Doktoro MacKay membrigis en E.L.N.A. dum junio de 1952, kaj restis fidela membro ĝis sia morto.

UEA-kotizoj 1964: La Universala Esperanto-Asocio altigis siajn kotizojn por la venonta jaro. Ni atentigas niajn membrojn pri tio, ĉar nun estas ĝusta tempo por pagi siajn abonojn 1964. La aktuala kotizabelon por U.E.A. oni trovas aliloke en ĉi tiu numero.

Diversaj Informetoj:

Nova klubo estas fondita en Juneau, Alasko, sub gvidado de Ges-roj Walter Nagy; ĝi estas la unua klubo en tiu urbo, kaj la plej nova en Usono.

Nova instruanto de Esperanto en la Turnbull Lernejo (San Mateo, Cal.) estas Lorraine Burtzloff, freše reveninta el longa somero en Eŭropo.

Cornell Universitato nun havas esperantan klason, instruatan de Ann Bodine.

Pli kaj pli tra Usono aperadas la kolorplenaj reklamoj de la fabriko Drexel por sia "Esperanto"-meblaro. En la reklamoj aperas ankaŭ iom da informo pri Esperanto (lingvo), ekz. ". . . as beautiful and functional as the international language for which it is named."

Alia kompanio uzanta Esperanton por reklamado estas Plumrose Ltd., eksportisto de danaj frandajoj.

La Monda Foiro okazonta en Novjorko eldonos sian brošuron pri la 1964a foiro en pluraj lingvoj, inkl. Esperanton.

THE ESPERANTO LEAGUE FOR NORTH AMERICA, INC.

invites you to join in the work of promoting Esperanto as a member of the League. You will receive The North American Esperanto Review, and as an associate member of the Universala Esperanto-Asocio will be entitled to the services of its world network of local and specialist delegates.

The Esperanto League is the only American organization affiliated with the neutral world-wide Esperanto movement as an official "landasocio" of U.E.A.

Esperanto League for North America, Inc.
808 Stewart Street,
Meadville, Pennsylvania.

I enclose a check/money order for \$_____

Please enroll me as a member in the following category (check which):

Student Member (under 21; my age is _____), \$3.

Regular Member, \$5. Joint Member*, \$7.

Sustaining Member, \$10. Patron Member, \$20.

Life Member, \$100. Subscription only, \$3.

*Man and wife receive one subscription.

NAME: _____

ADDRESS: _____

CITY: _____ STATE: _____

The great worldwide organization to promote Esperanto
for people of all nations, all religions, all political beliefs
IS

Universala Esperanto-Asocio

Representative in U. S. A.: D. E. Parrish, 328 West 46th St., Los Angeles 37, Calif.
In Canada: W. D. B. Hackett, 362 Soudan Ave., Toronto, Ont.

Esperanto League for North America
808 Stewart St., Meadville, Pa.